

ქსენოფონი

სომეხლკვირული კოლიტიჰური, მონონიჰური
და ლიტერატურული ჟურნალი.

ქვირა 19 თებერვალი
1928 წელი

რედქცია და კანტორა
რუსთაველის პრისპ. № 22, ოთახი 20. ტელ. № 23-8
ლდა ყოველ დღე, გარდა კვირა-ღმინა, დღის 9—საათამდე

№ 57 (5)

ჟურნალის შინაარსი

სამჭოთა კავშირის ერთული გუშაგი - ნ. ელიაძე; პროფ. ნ. ს. კახიანის გარდაცვალების გამო; სამელოიარო წერილები ამხ. სანდრო გვიმრაძის გარდაცვალების გამო. შვიდი საათის სამუშაო დღისათვის - ნ. ელიაძე; ქართული მენშევიზმი და დამოუკიდებელი საქართველო - ა. ხელაძე; სამთა პროცესი - ლ-ლ-ლ; დოქტორის გაკორება - ა. ჩაჩუა; ბრძოლა ბიუროკრატის წინააღმდეგ

— ლეო შენგელია; მიწის საციობი საქართველოში - პ. გელიშვილი; სვარეო ვებრობის საციობები - ა. ნარსია; პროსტიტუტია წინდ და ეხლა - ალ. გვასალია; ყოფ. ახ. მარქსისტია ორგანიზაციები და სავლხი სესხი - ნ. ჯუღელი; შუების ჰეროლი-ლექია - ნ. ზომბთელი; „რღვევა“ და რუსთაველის თეატრი - ივ. გომბრთელი.

საგჭოთა კავშირის ერთული გუშაგი

23 თებერვალს სრულდება წითელი ჯარის არსებობის ათი წლისთავი. ეს სამხედრო ძალა წარმოიქვა ისეთ მუშაკებში, როდესაც ოქტობრის რევოლუციით მონაპოვარ უფლებებს ყოველი მხრიდან ემუქრებოდა როგორც შინაური კონტრ - რევოლუციონერები, ისე ევროპის იმპერიალისტები. წითელი ჯარი შეიქმნა თვითმკყობელობისა და შენდვ დროებითი მთავრობის დამცველი ჯარის ნაწარგებზე.

აღწერილია ის გმირობა და თავდაწირვა, რომელიც მას მიუძღვის ოქტომბრის რევოლუციის მონაპოვართა დასაცავად; ტხნიტურად ვაკლიებით უფრო ნაკლებად შეიარაღებულმა, მატერიალურად დაუქმყოფილებულმა წითელმა ჯარმა, არანველერბრივი ინერგია გამოიჩინა უმარაგი მტრების წინააღმდეგ ბრძოლაში. იმერია-რესტრუი ქვეყნების და მათთან ერთად შინაური კონტრ-რევოლუციონერი განერალების სამხედრო ძალები ვაკლიებით უფრო კარად იყვნენ შეიარაღებულნი, მათი მატერიალური მდგომარეობაც ბევრათ უფრო უკეთესი იყო, მაგრამ მიუხედავად ამისა, თუ წითელ ჯარს მანც უფრო მჭიდროვად გააზრდებდა, ეს უნდა მიეწეროს იმ გარემოებას, რომ ამ ძალების წითელ მებრძოლებს აღფრთოვანება და ასულდამბულედა საკუბრობო იდეალები, მშრომელი ხალხის განთავისუფლების სამსახური, მთელ მსოფლიოში სოცილისტური წყობილების დამკვირება.

ეს ყუო მთავარი პარობა წითელი ჯარის გამაზრდევობის, ჩასაც მოკლებული იყვნენ მის წინააღმდეგ მებრძოლი ძალები.

მივლი ოთხი წელიწადის მონანდობა წითელმა ჯარმა მოწინააღმდეგეებთან ბრძოლას და მხოლოდ ამის შემდეგ მიეცა მას საშუალება. შესვენების, თავისუფლად ამოსუნთქვის და თავისთავზე ზრუნვის.

სამოქლაკო ომებისა და ინტერვენციების დასრუ-

ლების შემდეგ წითელი ჯარი და მისი ხელმძღვანელები შეუდგნენ ორგანიზაციულ მუშაობას, ჯარისაკეთა კულტურული ცნის ამაღლებისათვის ზრუნვას და რაც მთავარია სამხედრო საქმის უკეთ შესწავლას. ამ მუშაობასთან ერთად განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა ვერცხე წითელი ჯარის მშრომელ მასებთან დაკავშირების საქმეს, ამ ძალების სოცილისტური აღმშენებლობაში გამოყენებას.

უმთავრესი, რაც ახასიათებს წითელი ჯარის თავისებურობას ბურჟუაზიული ქვეყნების ჯარებისაგან, ეს გახლავთ მისი მქედროდ დაკავშირება მუშერ - გლეხურ მასებთან, მათი ინტერესების შეთანხმება.

ბურჟუაზიული მთავრობები ყოველმხრივ ხელს უშლიან ჯარის მშრომელ მასებთან დახლოებას, ბურჟუაზიული კაზარმებში მომწყვათიული ჯარები კაპიტალისტებს სჭირდებთ ორი გარემოებისათვის: გარეუტ ჩიყუნებში თანდასამლოად მათი დაპყრობისა და დამოწმების მიზნით და საკუთარი მშრომელი მასების წინააღმდეგ საბრძოლველად, როდესაც ეს მასები მოსსურაიებენ დავოციებისა თუ სხვაეკარ ბრძოლის საშუალებებით თავიანთი ეკონომილია და პოლიტიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების.

სწორედ ამიტომაც, რომ ბურჟუაზია ვერსაოდენ ვერ მშორაიგვლდა, რომელთა ძალების მუშებთან დახლოებას.

როგორი მდგომარეობაა ამ მხრივ საბჭოთა კავშირში?

აქ მშრომელ მასობს და წითელ ჯარს ერთი მიზანი ამოჰქიობის, სოციალიზმის განმორიკილიობა სამჭოთა კავშირში და კაპიტალისტური ქვეყნების პროლეტარიატისათვის მორაგობი დახმარების აომორენა ვადამქრეული ბრძოლის დროს ბურჟუაზიული წყობილების მოსაპობად. ამ მიზნით გამსჭვალულნი, ისინი ხელი-ხელაჯიდებულნი იბრძვიან უკეთესი მერმისისათვის.

წითელი ჯარის ნაწილები საბჭოთა რესპუბლიკებში მონაწილეობენ აგრეთვე სოციალისტურ აღმშენებლობაშიაც.

მხარია შემობრუნებები, როდესაც ისინი ემხარებიან გლეხობას გზების გაყვანაში და სხვაგვარ საშემოებში, რისი მავალიც კაპიტალისტურ ქვეყნების ისტორიაში ვერასდროს შეხვდებით.

საბჭოთა კავშირის მტრები ისტორიული ყოფიანი გაპყიანე წითელი ჯარისა და საბჭოთა ხელისუფლების იმპერიალისტობაზე, ისინი ქვეყანას უმტკიცებენ, რომ საბჭოთა კავშირი მხოლოდ იმ მიზნით აძლიერებს თავის სამხედრო ძალებს, რომ აწარმოოს დაპყრობითი პოლიტიკა.

მათი ხელსაზრებები ამ შემობრუნებაში ნათელია. მათ სურთ საბჭოთა ხელისუფლებაზე მითითებით გაამართლონ საკუთარი ქვეყნების შვიარალბული ძალების გამზარდლება; დადარი თაიანი თ მხაკველი პოლიტიკა.

ზურგუხიული დიპლომატების სიტყვა და საქმე ყოველთვის შორს იყო ერთმანეთისაგან და ისინი ამ შემობრუნებაშიაც არ ღალატობენ თავის ძველ ტრადიციებს. სიტყვით შვიარალების შემკობრებაზე ლაპარაკობ, საქმით კი გააფთოებული მზადება შვიარალების გასაღიღებლად. ასეთია სინამდვილე.

ამ დღებში შვირთებული შტატების საგარეო საქმეთა მინისტრ კლომა გამთაქვეყნა დეკლარაცია წყალქვეშ ნავების გაუქმების შესახებ, მაგარი ვისთვის არის საღელშელო, რომ ეს იყო უბრალო მანვერი, რასაც სინამდვილეში არც ჭრითი კაპიტალისტური მთავრობა არ დაეთანხმება და პირველ რიგში თითი შვირთებული შტატების მთავრობა, რომელიც ცეცხლითა და მხაკველით უსწორდება თავისუფლებისათვის მებრძოლ პატარა ნიკარაგუას ხალხს.

რაც შეეხება საბჭოთა ხელისუფლების „იმპერიალისტურ პოლიტიკას“, ეს საგაბოდ ნათელი არის ვამირაკველი და ხელისუფლების ათი წლის არსებობის მანძილზე და ამ მიმართულებით სიტყვის გავრძელება ზედმეტად მიგვანჩნია. ვიტყვით მხოლოდ, რომ საბჭოთა ხელისუფლების მშვიდობის მოყვარობა ერთხელ კიდევ აშკარად დადასტურდა გენარარლების მოსამზადებელ კომისიის სესიაზე ყენფავში; სადაც ჩვენნი დღეუგაციის მეთაურმა ახ. ლიტჩენომამ გამოაქვეყნა დეკლარაცია სრული გენარარლების შესახებ, რომლის ვანშილევ სესიის მონაწილეებმა საბჭოთაობით გადასდეს.

ზურგუხაში რომ სრულდაიდაც არ ვებორობ გენარარლებზე და პირაქით, ვაფაკველებით ემზადება ახალი სისხლის ღრისათვის, ეს ცხადზე უცხადისია. ყველაზე უფრო დიდ ენფუჯის ამ მიმართულებით ჩარჯავს ინგლისის კონსერვატიული მთავრობა, რომლის სამხაკვერო სიზხადის პირველ რიგში მიმართულია საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ.

კონსერვატიორებს მოსვენებას არ აძლევს აღმოსავლეთის კრების ამბობრება თავისუფლების მოპობისათვის. ინგლისის იმპერიალიზმი თანდათანობით კარგავს ნიადაგს ამ ერთზე განუსაზღვრელი ბატონობისათვის და ამ ფაქტს მთლიანად აწერს საბჭოთა კავშირის არსებობას.

ამიტომ მათი მთავარი ყურადღება მიაკრისბოლია ინდოეთისაკენ, სადაც ნაციონალისტური მოძრაობა უკანასკნელ ხანებში იღებს ფართო ბასისა. ინდოეთ-აღმოსავლეთის საზღვარზე ინგლისის აძლიერებს თავის სამხედრო ძალებს, ვაკავს სტრატეგიული მიზნით რკინის გზე-

ბი, აშენებს სამხედრო სიმაგრებს და სხვა. ყველაფერი ეს ხდება აშკარად და დაუფრავად. კონსერვატიორები აღარ მალავენ ამ სამზადისს და საჯარო განცხადებებსაც აკეთებენ ამ მიმართულებით.

ამ დღებში ინგლის - ინდოეთის ჯარების მთავარ-სარდლმა ბერლინდმა საჯაროდ განაცხადა, რომ იმი ვტიკლებლად უნდა მოხდეს, ხოლო თუ როდის და სად დაიწყება ის, ამის ვადაქრით თქმა შეუძლებელია.

ამ თავბეღურმა განცხადებამ აღლარავდა ინდოეთ-აღმოსავლეთის პრესა. ინდოეთის ერთ-ერთი ვაჭეთის სიტყვით, „მთავარ-სარდლის სიტყვა წარმოადგენს ინგლისის პოლიტიკური მოღაწეების და პრესის განცხადების დადასტურებას ახალი ომის აუცილებლობის შესახებ. ასეთი განცხადების დამადასტურებელ ფაქტს წარმოადგენს სამხედრო ძალების ვადაჯგუფება ინდოეთის საზღვარზე“.

კიდევ უფრო შორს მიდის აღმოსავლეთის ეურნალი „ინიხი“. ინგლისი, ვფარება რა „წითელ საფრთხეს“ — სწერს ის ვაცხოველებულ მუშაობას აწარმოებს ინდოეთის საზღვრების გასამგრებლად. ინდოეთის საზღვრებზე აშენებენ სიმაგრეებს, თვის იყრის საპყრო და ხმე-ლეთის ძალები. ადიღებენ ინდოეთის სამხედრო ბიუჯეტს“.

დასასრულ ეურნალი აცხადებს, რომ „ინგლისელები ისე ვაფაკველებით ემზადებიან ომისათვის, ვითომც ის უკვე ვამოცხადებელი იყოს. ამის შემდეგ კიდევ ყოფნით ვამზადება იმზარბ, საფრთხის შესახებ, რომელიც თითქოს ვმტყრება მათ სხვებიდან“.

ასეთ პირადებში ვანა შესაძლებელია ვფიქრო იმზარბ, რომ საბჭოთა კავშირის არ უნდა ყველგ ვსადგარიდ მომზადებული სამხედრო ძალა, რომელიც საპყროების ღრის სათანადო პასუხს ვასცემს საბჭოთა კავშირზე თავდაშტობელი?

რა თქმა უნდა არა, და სწორედ ამიტომ არის, რომ მშარიველი პარტიის და საბჭოთა ხელისუფლების ერთობლივ ამოცანას მთავდგენს წითელი ჯარის შესადგარიდ მოწყობა, სამხედრო ტრენიკის სათანადოთ ვანვიარება და სამხედრო ძალის უნარჩინობის ვაძლიერება.

ამ მიმართულებით დღღებში ვამტარებული მუშაობა იმის თავდებია, რომ საბჭოთა კავშირის წითელი ჯარი ყოველთვის შესაძლებლად მასზე ვაკისრებულ ამოცანის ვან ხორცილებდნ — ოქტომბრის რევოლუციის მონაპოვართა ვაკავს შინაურ და ვარეშ კონტრა-რევოლუციონის თავდაშტობისაგან.

წითელმა ჯარმა არა ერთხელ ჩააბარა იმის საუცხოო ვამოცანა, თუ როგორ უნდა ბრძოლა ოქტომბრის რევოლუციის მონაპოვართა დასაცვად.

ათი წლის არსებობის დღღსასწაულის შემდეგაც ერთის წუთითაც არ უნდა შენდებულ ის ყურადღება და მზარუნველობა, რომელსაც წითელი ჯარისადმი ირენს საბჭოთა ხელისუფლება და მშარიველი მსებრი.

ჩამდენდაც უფრო ვაძლიერდება წითელი ჯარის ბრძოლის უნარჩინობა, იმდენად მშვიდობიანობის საქმე უმზარუნველყოფილია. ამიტომ ამ პატარა წერილს ჩვენ დაეამთავრებთ წითელი ჯარის ამ წლის თავის არსებობის ვამო კომპარტიის ცეკას მიერ ვამოქვეყნებულ ლოზუნგების უკანასკნელი ექვსით, რომელშიაც ნათქვამია: „ჩვენ ვგვერდა მშვიდობიანობა, რომ ვგვენათ სოციალიზმი. იმპერიალისტები აშაკდებენ ომს, რათა ჩაშლონ ჩვენი აღმშენებლობა. ვიყით მზად მტრების საწინააღმდეგოდ“.

ს. ელიაძე.

პროფ. ნ. ს. კახიანიის გარდაცვალების გამო

მეტად სახელისწირო გამოდგა უკანასკნელი წელიწადი ქართულ მეცნიერებათაში. ჯერ კიდევ არ გამოუგლოვია ჩვენ სახელმწიფო უნივერსიტეტს განცხადებული მეცნიერი მელიქიშვილი, პროფ. გოგიტიძე, ინჟ. ლევაია რომ კიდევ ახალი უტყდურება დაგაგედა თავს: უსმოხელედა და მოულოდნელმა სიკვდილმა 15 თებერვალს ხელიდან გამოგვტაცა პროფესორი ნიკოლოზ საღვსე ხეკახიანი. ჩვენი მეცნიერების უმუყავია რიგს გამოაყვდა ერთი საუკეთესო მუშაკი, თავისი საქმის დიდს მკოდნე და მოყვარული. სახელმწიფო უნივერსიტეტმა დაკარგა ნიკოლოზ პროფესორი, რომელიც ხელმძღვანელობდა ზოგადი და იპირაკიულ ქირურგიის კათედრებს, საქართველოს მშრომელმა ხალხმა კი დაკარგა საუკეთესო მკურნალი — დოქტორი და უაღრესად კეთილშობილი და დიდი კულტურული მოქალაქე.

მან ჯერ კიდევ ოდესამდე მიიპყრო მედიკონის დარგის გამოშვებია ყურადღება. ოდესის უნივერსიტეტის სამედიცინო წრეებში დიდ იმედებს აყვარებდნენ ნიკოლოზ კახიანზე, ისინი ხედავდნენ მასში ქირურგიის დიდ მოწოდებას; რაც ოდესის უნივერსიტეტშივე დაამტკიცა განსვენებულმა. ხანგრძლივი უნივერსიტეტის მუშუქები სასება განსჯებულის ნაშრომით, 1919 წლიდან კი სახელმძღვანელო ექიმები და სტუდენტები, რომლებიც სი ჩამოვდა საქართველოში და გაორკაცებულნი ენებრიანი. შეუღდა თავისი საქმეს. მეტად ძნელი და რთული იყო ამ ხნის განმავლობაში მისი მოღვაწეობა, ბევრჯერ ყფვილა მის ხელში. მისი მარჯვე დანის ქვეშ მოიპყვდა ადამიანის ზედი მკარამ პროფესორი ნ. კახიანი მუდამ იმარჯვებდა, არ ყფვილა არც ერთი შემთხვევა, რომ მის მადლიან მარჯვენას მისთვის ელატოტოს. საქმის დიდად ცოდნა, ავადმყოფი ადამიანის ესპიქოლოგიურად განცდი და გავება, ოპერაციის დროს მეტი გამბედაობა და განქანება აი რა იყო თავივენი განცხვენულის გამარჯვებისა. ამ თვისებები დიამისხურა ნიკოლოზ კახიანი ჩვენი მუშების და გლეხების სიყვარული და პატივისცემა, რომლებსაც განსჯებულნი უტყდეს შემთხვევითი უანგაროდ შევივლი. მანებდა განა მართო ეს შეუღდავნი განცხვენულის თვისებებს? როგორც აღმნიანი ის იყო უაღრესად პატიოსანი კეთილშობილური გრძნობებით აღსავსე, სათანო, მუდამ იმედიალი, ყველას მოყვარული და ყველას მშველი...

მკარამ თითონ განსჯენებულს კი ევრავინ უშეგლა... სამუდამოდ მოღუნდა მსწრელთა მშველი მარჯვენა... გაუმტყდუნებდა ავადმყოფს მისი სასურულმოქმედი ხალხსტყროლი დანა... აცრემულდა მთელი რიგი. სოფლებს

გლეხობა, რომელსაც ის მალამოდ ევლინებოდა ხოლმე ხანგზულის თვეებში; ვინ იცის რამდენისთვის თვითონვე მიუტყა წამლის ფულიც კი; ანგარება მის ფართო ბრუნებას ვერ იგებებოდა...

დამგლოვინება თბილისის საავადმყოფოში მოთავსებული დავიდებული მუშები, რომლებიც ნიკოლოზ კახიანიდან შევლას ფხვზე აღვირბას მოვლიდა... აქვირინდა დედა, რომელიც სოფლიდან თავისი დაავადმყოფებული შვილით ნ. კახიანისკენ მიეშურებოდა, მისგან ევლიდა თავისი პატარა პირშობის შევლას, მარგარა...

სად არ განდით რომ არ მუშაობდა განსვენებული: სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რკინია ზნის საავადმყოფოში, სამწიფო კლინიკაში, ფხვიჭურ მეთოდებში მკურნალობის ინსტიტუტში, სამეცნიერო წრეებში. ერთი სიტყვით ყველგან კახიანი დაკახიანი... მან არ იცოდა რა იყო მოქანცვა, მედრად და ამყავდ იღვა მეცნიერების ფრონტზე, რომელზედაც მან დღისა თავისი და ლამაზი სიცოცხლე.

განსჯებულნი ჯერ კიდევ ჯანდონით სასვე იყო სულ 44 წლის, დაბადდა ათვ. ბადათონი. უნივერსიტეტი დამათობა ოდესამდე, საიდანაც ის მიიწვიოს ეკატერინოსლავის უნივერსიტეტში ქირურგიის პროფესორის კათედრაზე; 1919 წლიდან კი მუდამა ჩიენ უნივერსიტეტში მოღვაწეობდა და უმუდელად ხელმძღვანელობდა სამეცნიერო ფაკულტეტის რამოდენიმე კათედრას. ნიჭერ კახიანი აქვს ნაშრომი ფრანგულ, რუსულ და ქართულ ენაზე. მან შეადგინა ქირურგიული აბსოლუტის სახელმძღვანელო ოპერატული, ქირურგია, კლინიკური და ოპერაციული, ქირურგიის სახელმძღვანელოები. მისი რედაქციით არის ნათარგმნი ქართულად პროფესორ ბოლოვიის სახელმძღვანელო და სხვა. ჰქონდა განსჯებულის დაწმუქული კიდევ რამდენიმე შრომა მკარამ ვაი, რომ აზარ დასტყვდა.

დიდა დაწკილი, აუნაზოაურებელია ის, დიდბანს დარჩება მისი კათედრა სახელმწიფო უნივერსიტეტში (კარიკოი, უპატრონობა... მკარამ ის სიყვარული, ხელუქმენლი ძეგლი, რომელიც თავისივე სიცოცხლეში მთავად განსჯინებულმა პიროვსორბან ნიკოლოზ კახიანმა დათაველ მშრომელთა მათვის გულში მარადული ჭქინა ისე ვით საქართველო... მის ლამაზ ხსარება, რომელიცაც ვადაჯაქული რამოდენიმე ადამიანის სიცოცხლე არასდეს არ დაიოწყებს ჩვენი მეცნიერება, — კულტურა და მშრომელი მასა.

საგვლოვინარო ნერიკივი ახს. სანდრო გვიმარკაის გარდაცვალების გამო

აბარისტანი

ოშუკვითი

ს. კ. ვ. (პ) აპირიკოკომათ არსებული ყფვილ მენშევიკთა შორის მომუშავე განყოფილების კოლაგია - განყოფილება რწმუნებულებით და მრავალთასიანი ყფ. მენშევიკთა მათვის დავიდებლით განუშორებლად მწიხარებას გამოქსტყვებით ადვილობრივ განყოფილების ყფვილ გამგის, ძვილი რევილითუციონერის და უნგარო მუშაკის ახს. სანდრო გვიმარკაის უღრადი გარდაცვალების გამო.

კ. გოგოლაძე, გ. კოპლაძე, ვ. ჭეიდა, კ. ჭყვინი, შ. საღარდაძე, ო. რამიშვილი, დ. კუნჭულია, ბ. ტბულუა.

ოშურკვითის სამაზრო ყფ. მენშევიკთა შორის მომუშავე განყოფილება და ამავე განყოფილებაში შენგავლი ახალგზელბი ძველეს მუშუხარებას გამოსატყვებლად უღრადი დაკარგულ უფრო გეგოლოკიციონერის ახს. სანდრო გვიმარკაის გარდაცვალების გამო. ახს. სანდრო პირანთაი შიქსარულთა თავისი მოვადლობა მუშათა კლასისა და მშრომელი გლეხობის წინაშე და ჩვენც ახალი ჩვენი რწმენით ცვეტებით გამგებრაციოდ ის მთელი გზა, რომლისთვისაც ასე თავდადებულად იბრძოდა ახს. სანდრო გვიმარკაი.

კ. დილიძე

7 საათის საშუალო ღლისათვის

III

როგორც წინა წერლიში აღენშნო, 7 საათის საშუალო ღლის შუამოდება დავკვირებულთა საყრდენითა მრავალ (ორ და სამ) ცვლად ამუშავებასთან. კეპლერის მრეწველობას ეს ახალი ცვლები მიატყვენ დაგეგმილი ზეოწლე...

ღის უკანასკნელი წლისათვის ერთი მილიარდის და 96 მილიონი მანეთის ზედმეტ საქონელს. (იხ. ჟურნ. „ბოლომევიკი“ № 21), რაც ძლიერ შეამსუბუქებს საბრწყველი საქონლისა ნაყლებობას. ეს ჭქინა პირველი მიღწევა...

გარდა ამისა მრავალ ცვლად მუშაობა იძლევა სხვა ლედებით შედგენილ: აქ გზით წარმოების გადართობის დანქანებზე ხერხდება უფრო ნაკლები კაპიტალური ხარჯების გვეყვით და კაპიტალური ხარჯებში იმავე თანხების ჩადება, რომელიც ნაწარმულზე ხუთწლიანი გვევით. უფრო მეტს ნაკლებს იძლევა.

გარდა ამისა, მანქანების და ქარხნების მოწყობილობის მრავალი ცვლად ამუშაებმა ნაკლებ საგრძნობლად სხვა მათს შორის რეაქციის, რაკ შედეგია ამ მანქანების მართობისა. თუ ამ მანქანებზე მიღებული უფრო ნაკლები ხნის განმავლობაში მისს საბირების გამოიყენებენ, მანქანებს, მანქანების ოპირბოლებაც უფრო მალე იქნება ანაზღაურებული (მირატხეხვაცია). (იხ. სახსოვიჩის წერილი).

არა ნაკლებ მნიშვნელოვანი იქნება ჩვენი მეორეობის განვითარებისათვის ია გარემოება, რამ მრავალ ცვლად ქარხნების ამოშავება მრეწველობაში მოიხსილავს შრომათა ახალს, კიდობს, რომელითა რაოდენობა ხუთწლიანი უკანასკნელი წლისათვის შეადგენს არა ნაკლებ 500 ათასს. აქცისა. სააკუმორო საგნებში კომისიის ანდარშით (იხ. მარკსის წერილი ბოლშ. № 21), თუ ჩვენი მრეწველობის განვითარების პრესტიჟის შემოკლებული სამუშაო დღისა და მრავალ ცვლად მუშაობის გარეშე წარმოადგინოს. მაშინ ქალაქებში ყველა ქირაზე მომუშავეთა რაოდენობის ზრდა იძლევა ხუთი წლის განმავლობაში მატების 21.7 პროცენტს და მათი რიხიბი 6.595 ათასის ნაკლებ შეადგენს 8.024 ათასს; დანარჩენი ხელნობისა და სხვის, მკაცრფაზე მყოფთა რიცხვი გაიზარდება 17.7 პროცენტს (8.855 ათასის ნაკლებ 10.428 ათასს), ხოლო უმუშევართა რიხიბი 1.350 ათასიდან ავა 1.448 ათასამდე ანუ მშობამება 7.2 პროც.

ხოლო თუ ანგარაშში მივიღებთ სამუშაო დღის შემოკლებას და მრავალ ცვლად მუშაობას, მაშინ ასეთი სურათი გვეჩვენება: ქირაზე მომუშაებთა რიცხვი 6.595 ათასიდან ავა 8.524 ათასამდე, ე. ი. მატება შეადგენს 29.2 პროც.

მთავრე უკუფუნისათვის წინანდელი ციფრები უცვლელი რჩება, ხოლო უმუშევართა რიცხვი 1.350 ათასიდან ჩამოვა 948 ათასამდე, რაც 30 პროცენტი ნაკლებია პირველი წლისზე. ეს ნიშნავს, რომ ამ პირობებში მრეწველობა დიტიეს ახლად გამოუსულ სამუშაოს მიძიებელთა თანხაბ რაოდენობას და, კიდევ ძველ უმუშევართა რაოდენობის თითქმის ერთს მისამდე. ეს რასაკვირვებელია დიდი მომსახურება სახალმწიფოთათვის. ამ კითხვის მოგვარების მარტოს მნიშვნელობა, ია არა აქვს ჩვეინთვის, რომ ანაზღაუროლი ფიხე სერი პირობებში მოიქცეობდნ. სამუშაოს სისტემაში ამას თიდი პოლიტიკური მნიშვნელობა აქვს. მრეწველობში მუშაობა ახალ კადრების შესრლა ნიშნავს მუშათა კლასის განმტკიცობას, ეს კი საბუთა სისტემის ქვაკუთხედის გამტკიცებას წარმოადგენს.

ამ რიგად 7 საათის სამუშაო დღის შემოღებას მოყვება ფაბრიკა - ქარხნების ორსამი ცვლად ამუშაება, უმუშ-

ვერობის შენელება, სამრეწველო პროდუქტობის რაოდენობითა ზრდა და მუშათა კლასის განმტკიცება.

მავრამ ყველა აღნიშნული მოწვევების გასახარაკებლელად საქირთა მრეწველობის აეთის მიმართობებს ხელი შეუწყოს სხვა პირობებზეც: ასეთია პირველ ყოვლისა მრეწველობისათვის საქირთა ნედლი მასალების დამზადების საკიხიბი. თუ წარმოება ხელის მასალები არ იქნა უზრუნველყოფილი, ორს და სამს ცვლის შემოღება შეუძლებელი იქნება, ამიტომ განსაკორტებულ ყურადღება უნდა მიექცეს შრომაებით მრეწველობისა და ტეხნიკური კულტურების პროდუქციისა და მოსაგლის ზრდას, ტეხნიკურ კულტურების სიკრის გაფართოებას. თუ ეს საქმე კავშირს ფარვლებში ვერ მოეჯავრეთ, მაშინ იძულებული ვავხლებით ნედლეული უტეხობითან შემოღებებით, რაც სრულად არ არის სასურველი ჩვენი სახელმწიფოებრივი თვალსაზრისით.

ეს იქნება ჩვენი სავაჭრო ბალანსის დატვირთვა ახალი პასიურე მუხლებით. მართალია, როგორც პირველის იაე მეორე დარგის ნაწარმებთა გამარჯლება ამ დარგებში ახალი თანხების ჩადების მოიხიბავს სახელმწიფოსათვრ, რაც კიდევ ახალ სიმბოლეს წარმოადგენს: მავრამ ეს საქმე უნდა მოგვარდეს, უამისოდ 7 საათის სამუშაო დღე ვერ გატარდება ისე ნაყოფიერად, როგორც ეს კანონს აქვს განზრახული, და ვერ მოგვეცეს იმ ფვეტს, როგორსაც მოველით და ვუკავშირებთ მას.

ყოველივე იმას, რაც ზეით მოიხსენიეთ ეს რიგოზა მრეწველობაში ხელის მშობლად მაშინ, თუ მის გატარებასთან ერთად გატარდება მრეწველობის მრავალ ცვლად მუშაობაზე გადასვლაც; ეს კი ობიექტურად განისაზღვრება ნედლეულის რაოდენობით და საბურეავი თანხებით.

გარდა მოხსენიებულისა ახალი ცვლების შემოსაღებათ საქირა იქნება ახალი აკადემიციური მუშა-ხელის შეყვანა მრეწველობაში. მიუხედავად არტესტული უმუშევრობისა, მრეწველობის ზოგიერთი დარგი დღესაც განიცდის უშაღუსტ კვალიფიციის მუშა ხელის ნაკლებობას და ეს უღრო საგრძნობი შეიქნება ახალი ცვლების შემოღების შენეც მამასთანვე მთიოკ ამოცანად დავისმება ამ დახელონიბებულ მუშა ხელის მოშაღებათ, საქირთ შეიქნება აგრეთვე მუშათა ახალი კადრებისათვის საცხოვრებელი პინების აუბნა და ისიც სათანადო თანხებ მოითხოვს.

ყველა აქ აღნიშნული გარემოება განსაზღვრულ სიძინელია. წარმოადგენს შემოკლებულ სამუშაო დღეზე გადასვლის საქმეში. მათი გადასახვა და დაძლევა ერთად აკრით არ იმეორხდება. ამისათვის საქირთა დრო და მომზადება და ამიტომაც არის, როგორც ზეით მოიხსენიეთ, რომ რეფორმის გატარება განზრახულია თანდათანობით და ხუთი წლის განმავლობაში.

შემინათქვამით, ჩვენ შეგონია, გარაკლებული ამ რეფორმის საზოგადო მნიშვნელობა სახელმწიფოს ეკონომიკათვის. გარაკლებული აგრეთვე მისი ხელის შეწყობილი და შემინათქვამი პირობებით.

ახლა განვიხილოთ საკითხი თვით წარმოების პროცესის მხრით და შემდეგ ვავითვალისწინოთ მისი მნიშვნელობა საკულტურე მუშათა კლასის ინტერესების მიხედვით.

5. ელიავ.

ქართული გენფიზიზმი და დამოუკიდებელი საბარტელო

I

(ქნობილი 5. ქუმბურთიძე, მას შემდეგ, რაც მას 5. რამიშვილმა ცოცხალი „მეფდო“, რაც ძალი და ღონე აქვს ცოდობას გაამართლოს თავისი პრინციპლის სიძობა და ერთეულად შეუღდა „ბრძოლის“ ფურცლებზე შენსევე-ორი პოზიციების დაცვას. „ბრძოლის“ № 27-28-ში ის სწერს: „საქართველოს სოციალ - დემოკრატული პარტის ხელმძღვანელობთ მრავალგვანა გრმა დამოუკიდებლობა გამოაცხადა და მან მთლიან თავის-თავზე დაამოუკიდებლობის ცხოვრებაში გატარება და დღესაც ამავე პარტის მეთაურობით სწარმოებს ბრძოლა დამოუკიდებლობის აღსადგენათ“.

მოქ. ქუმბურთიძე მართალია ბრძინებს: ერის დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლა ისე, როგორც ბრძოლა პროდუქტობისათვის განთავისუფლებებისათვის, სრულიად კანონიერი და ყველა სოციალისტებისათვის საავალბებელი მიწინაა. მავრამ ცხოვრების სინამდვილემ შედგანახა, რომ საქოველმა მრეწველებმა სრულდობთ ვერ მოცდეს საქირთელოს დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლა, რამ აისანი უფლოერი გამოადგენ ამ საქმისათვის. კიდევ მეტს: ქართული ინსევიზმს არც ეს უამოუწყებნობა ეს საკითხი; პარტით, იგი ყოველთვის გაუბრძოდა მის წამოყენებას და თუ მას ამაზეც რამე წამოსტეგბოდა, ისიც ისე, როგორც ეს რუსის

„ველიკოდერვინეებს“ მოეწონებოდათ. ეს საკითხი ქართველ მენშევიებს მხოლოდ მაშინ მოაგონებდათ, როცა ბოლშევიკების მიერ ძლეულიყნ იანი იძულებული შეიქნებ სოციალისტურ - რევოლუციონერ პროზისის მაგნივად ქართულ ნაციონალისტურ პოზიციებზე მიიწმეკოებიან ცოტადღენი ფეხბოასკიდებენი ნიადგე.

დამოუკიდებლობის საკითხის წყაწვევების ხელი შეუწყო ოქტომბრის რევოლუციამ და სამაჟილაკო ომებმა, მაგრამ უმთავრესი სტიმული მენშევიკური დამპყრობებლობისა იყო მენშევიკური პარტიის მიზანი გამოყოფიდა რუსეთის კომუნისტურ რევოლუციიდან და დროებით მიიწმეკოება სამულო ხაზზე, „არკ მარქსნით, არკ მარჯუნით“, ახუ, ფორომალურად ხიტრალიტეტის დაკვა. დეპტორად კი რუსეთის რევოლუციონერ ძალებთან გეყოფილ ბრძოლა. სწორედ ამიტომ იყო, რომ საქართული მენშევიზმი პოლიტიკური ბლოკით შეეკრა მუსავეტელესა და დანაეკლებს და მათთან ერთად ბრძოლაში კომუნისტური რევოლუციის წინააღმდეგ მობოლა.

მ ბლოკის დაშლის შემდეგ მენშევიზმი იძულებული შეეძნა ვაგერებულოე საქართველოს ვაფრულბში. რაც იმავე დროს ქართველ ნაციონალისტებთან ბლოკს მოასწავებდა. ი მთელი მიზანარს იმისა, თუ როდის და რა-ტომ წამოაგონეს ქართველმა მენშევიკებმა საქართველოს დამოუკიდებლობის საკითხი. თუ არა ეს გარემოება, ქართველი მენშევიკები იყვენ და ბოლომდე დარბილებენ უდიდესი პარტიები ერთი მილიანი და ვაბუარველა რუსოსისა. რომ რუსეთის მენშევიკები და ესტერი ბოლომდე იარჩინილიყვენ სახელმწიფო მმართველებთან, ქართველ მენშევიკებს არასოდეს არ მოაგონდებოდათ საქართველო და მისი დამოუკიდებლობა.

5. ყორადანია, როგორც ეს ყველა წერა-კითხვის მკოდელ ქართველმაც იცის, 1917 წ. მხოლოდ საოკოე კულტურული აგტიონის მიტეტება საქართველოსათვის... ის იყო და მითათნ ერთად დამარცხდა რუსეთის დურეუახია.

მაგრამ ისტორიამ სულ სხვაგვარად დატრიალა რუსეთის რევოლუციის ჩაზიხ. დემოკრატიული სოციალიზმის პარტიები რევოლუციის პრველ დღებზე დამარცხდენ და მათთან ერთად დამარცხდა რუსეთის მუყოფახია.

6. ყორადანის თავხარი დასკა და გარემოებამ და ის პართალი იყო, როცა საქ. დემოკრატიულ რუსუბოლების დაფუძნების კრების ტრბიზინიდან აცხადებდა: — დასაფუძნია იმპერიალისტები მიარჩენია აღმოსავლეთის ბარბაროსებს... და დასავლეთ გეოგრაფიული დიდი ორიენტაცია. მაგრამ ყორადანამ აქაც ვერ გამოიჩინა აღიდი ორიენტაცია. საქართველოს ეგროპაზე ორიენტაცია ძველისძველი ამბავია. საქართველო. თავის გეოგრაფიული ადგილ-მდებარეობით წარმოადგენდა აღმოსავლეთისა და დასავლეთის შემგარბეულ შორა-გაზს, რომელზეც მუდამ მიდი-მოდიდოდნ აღმოსავლეთისა და დასავლეთის ყველა ხალხები. აქ. საქართველოს ტერიტორიაზე, ვეჯახებოდა ერთმანეთს აღმოსავლეთისა და დასავლეთის დამპყრობელი ძალები, აქ ვეჯახებოდა ერთმანეთს ეგრობა და აზია. სპარსული და ბიზანტია... და ამ ორ მებრძოლ ძალებს შორის იტყობებოდა პატარა საქართველო და ქართველი ხალხი...

ეს მოძალადე დამპყრობელი ტრბები საუკუნეობით ფლოდუნდნ ჩვენი ქვეყნის მიწა - წყალს, ფიხიურად და ხნობრივად ანაღურობდენ საქართველოს მკვიდრთ.

ი ასეთ ვასაქიროში იყო საუკუნეთა ვანაძელობაში საქართველო. და სწორედ ამიტომ იყო, რომ საქართველოს იმ დროინდელი ბარბარ-პატრბები ხშირად სახოფედენ ეგროპას დანაპრებებსა და შევლას, ხშირად იღებდენ ეგროპას ორიენტაციას. საქართველოა ისტორიას ასოსეს არა ერთი და ორი ქართველი დილომატის მოგზაურობა ამ მიზნით, როგორც რომში, ისე სავანდესხლ და გერმანიაში. რა შედეგი მოუვა ამას? ის, რომ დასავლეთელმა სახელმწიფოებმა არ შეიწყინათ, თუ ვერ შეიწყინეს ჩვენი ძველები სხვეწა-მუდღარი და იატორიულმა აუცილებლობამ მით ახალი მოკავშირის ძენბა, ახალი ორიენტაცია...

კია უკარანხა. ეს ახალი მოკავშირე იყო ახლო აღმოსებული რუსეთის იმპერია და ერთგულ მფედელ ორიენტაცი. დიდმა დასავლეთმა რუსეთმა იმარტება საქართველოს სისუბიტი. მის წართება ამ ქვეყანა დამოუკიდებლობის ყოველგვარი ატრბიტიტიტი და იგი რუსეთის ერთერთ გუბერნიად ვადქვია. მაგრამ, ამის და მიხედვად ყორადანია მიიწმეკოება დავსდებდა ამ ატრს. ის რას სწერს იგი ამის დასახება: „რუსეთის მფოსსელა ჩვენში იყო უნადღესი კულტურის შემოსელა უნადღესი კულტურათა. რუსეთის მფოსსელი ჩვენში იყებდა ახალი ნაია აღორჩინებისა. ძველი ქართველი ფეოდალური კულტურა, რომელშიაც ჩაყნებული იყო საქართველოს ანთავადობეობი ცხოვრობდა ირღვევა, კაპიტალისტურ ეკონომიკას და კულტურას გასაქანი ეძლევა. ყუდებდა გზები უბრალო და რკიასია, იწყება აქა-იქ საფართო დარბავი და სხვა. აღმოსავლეთი საქართველი დასავლეთ საქართველოა ეკონომიურად და სულფერად უკავთრებება. ფეოდალიზმი ირღვევა და იშხანა არა თუ ეკონომიურად, არამედ უფლებობეობა და პოლიტიკურად. ფეოდალიზმის ნახეგებო მფიტეობა საეგრო და საარუფულო კაპიტალი“ და სხვა.

ი, რას სწერდა 6. ყორადანია, როცა მის პართალე მარქსისტული იყო და პარქსისტული ანალიზს უკეთებდა იმ გრანდიოზულ პოლიტიკურ გეოატეტებს, რომელიც 19-18 საუკუნის დასასრულს მოხდა საქართველოს სახელმწიფოებობი ცხოვრობებაში.

მის ეანმა მიზნი, როცა ყორადანია ასე მენციერულ ანალიზს უკეთებდა ამ დიად მოვლენას მისი დღევანდელი პოლიტიკური ამხანაგები, ქართველი მკვარახელები რუსეთის აგტიტებს ეახზოდენ მას და მის ამხანაგებს სურა-დ ისე; როგორც დღეს ეძახის 6. ყორადანია და მისი ახალი ამხანაგები „ახალი გზის“ მუბოციტებს, მხოლოდ იმითომ, რომ ეს უტახსკებლები, ცნობენ რა საბჭოთა კავშირის დღე მინშევილების საქართველოსა და ყველა პატარა ეოების ნაციონალურად აღდგენისა და აღორთმენის საქმეში, ეგრობანამ მას და ქართველ ხალხსაც ურჩვენ მათთან ეოთგულ თანამშროალობას.

მაგრამ ერთი წუთით დავუგვიტონ ქართველი მფეორკის ბეადღებს — ყორადანია - რამიზინი და ვიკავია, რომ ჩვენი ეგრობის ორიენტაცია მივიღეთ... კთილი და პატიოსანი, მაგრამ ერთი გეზობინება: როგორ და რახიარებ? ეს უნდა მიხედნ ორი გზით: ამ ოსალებით საშეულებობთ, ამ იმავე რუსეთის საშეულებობთ. მუსავე გზა არ აოიგებას, რატომ იმითომ, რომ ამას ჩვენი ქვეყნის გეოგრაფიული მდებარეობა და ამის ვერ შესკვლის ვერც ყორადანია-რამიზინის დიდი სურველი, ვერც რომი ა მანისა და ეტენტნებრის ატრ-ემისკოპოსის ლოკუკუტხება.

მამ როგორ უნდა მოიქცეს საქართველო? რას უკარანახებს მისი მისი სინკიტული ინტეგრაცი? ის უნდა მოქცეულიყო ისე, როგორც უკვე მოიქცა. ის შევიდა საბჭოთა კავშირში, როგორც სწორი სწორათა შორის; მან თავისი სხესი ძალა ვადიდა და ვაადიგრა სხვა მისთანა რუს-მუბოციკებთან კავშირში. ის დღეს მის მომე უბოტბოტბეობით ერთად, მათი დანაპრებით, იშუშებს და ირჩენს იმ ისტორიულ კროლობებს, რომელიც მამ მიაცემეს საუკუნეთა ვანამელობაში. ის დღეს აწარმოებს უდიდეს სახელმწიფოებობი აღმშენებლობას, ის დღეს იმართება წელს რიც ეკონომიურად და პოლიტიკურად და იმავე დროს არც ეგროპასა და სხვა სახელმწიფოებთან ორიენტაცია, თუ ამ სიტყვის მისი ეკონომიურად და პოლიტიკური უთიერი-ობის მინშევილებით ვაგეგებთ, — ვატრბის ვიცი: ყორადანია - რამიზინი ამასვე გეგეტყვიან: საბჭოთა საქართველოს უბრალო წარმოამდგენლობა კი არა აქვს ეკონომიის სახელმწიფოებობი.

ეს მართალი არ არის. თუ ასეა, მაშინ არც თვლიონ რუსეთს ქონია იქ წარმომადგენლობა, რადანაც ეს წარმომადგენლობა არის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკე-შორისა და არა მასში მწიფავალი რომელიმე დიდესული კისა...

ასეთია დღეს საქართველოს ნამდვილი დამოუკიდებლობა, და როცა ვორიანია - ჩამაშვლი ამ სავანე ლაპრაკობენ, ჩვენ მათ მოვასწებთ, რომ იმათ უკვე ღირსი ხნით დავივიანეს, რომ დღეს საქართველოს დამოუკიდებელი სახელმწიფოებრივი არსებობა დეტატი და ისინი ტყველად იწუხებენ თავს მანვე წერიტა და ლაპარაკით.

ჩვენ მათ მოვასწებთ, რომ საქართველოს დამოუკიდებლობას ისეთი მავარი საპირველი ჩაუყარა, როგორც პოლიტიკურად, ისე ეთნოპოლიტიკურად, რომლის დარღვევა არ ძალუძს არავითარ გარეშე ძალს.

ალ. ხელაძე.

ს ა მ ი თ კ რ ო ც ე ს ი

ტრადიცია: არჩემდებრივ პოლიტიკურ - იურიდიულ აქტს რომელიც დამახასიათებელი ლაქონიური სახელით ხითლავენ. მაგალითად, პროცესი: „93“ (პროცესი „105“, კოლინის პროცესი და სხვ. ამ სახელწოდებას ისტორია თვისების, საზოგადოებრივობა სათანადო შინაარს აქტებს მას და ასე ამ რეგულაციის მიხედვით რჩება როგორც მოგონება და დამახასიათებელი პიროვნებათა და მოვლენათა.

სამთა პროცესი და ისტორიულ საკვირველებას არ წარმოადგენს. უთუოდ შემტანად განსაკუთრებული არც კი მოიხსენიებს მას. აქ მხოლოდ ქრონიკის ექსპლესა საშუალებად კალმით ერთი მიმართა. და ეს სწორედ იმეტრამ, რომ შემტანად თავის დამწმენდელად ძარღვებს ამისთვის არ დაქსიანეს და შინამამალობას ასეთ კერო შემთხვევას არ მოუხარობს. შემთხვევა კი დამახასიათებელია.

მიგმართოთ ქრონიკას.

ამბავი მოხდა ამ ცოტა ხნის წინად, 16 იანვარს 1928 წელს, პრუსიის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში. ვესტფალის ქალაქ მუუნსტერში.

მომქმენდი პირნი:

რესპუბლიკანური მოსამართლეები საოლქო სასამართლოში.

შომჩივანნი: 1. პერკოვი ფონ არნერკი, 2. თავადი ზალმ-ზალმ. 3. თავადი ზალმ-პროსტარაი.

შოპასუხე: პრუსიის სახელმწიფო.

საჩივარი: სამივე მომჩივარი მოითხოვდა პრუსიის სახელმწიფოსგან 1923 წლიდან შეწყვეტილ რენტის განაღდება.

მათი მოთხოვნა უდრის 158.500 მარკას. ეს გავმა ნაწილობრივი რენტა. ეს უნდა აღინიშნოს ვინაიდან, როგორც აქტებიდან სჩანს, სადათვე უფლებას იტოვებს რენტის კაპიტალიზაციის საივრის დამატებით აღსაჩივრად.

მკითხველს გაუკვირდება. მარბოლაც ვარგუნულით ბურჟუაზიული ქვეყნისათვის ასეთი სარჩელი არჩვეულებრივ რამეს არ წარმოადგენს.

არჩემდობად მოქალაქეთაგან რენტის განაღდება მოთხოვნა შესაძლებელია და ყოველ შემთხვევაში დასაშვებია. ამ თხოვნათა ხსნისათ და შინაარს რენტისა და იმ უფლებრივი ნიშნობა, რომელზეც ეყრდნობა ეს მოთხოვნისწილი.

აონიწილი სამ „კეთილშობილ ჩაინდება“ სარჩელი ეყრდნობა გასული საუკუნის მეოცე წლებში ეცნის კონგრესის მიერ მიღებულ დღედებებს, რომლის მიხედვითაც წერილ თავდაზნაურობას ჩამოერთვა ზოგი ფეოდალური უფლება — უპირატესობა და სამაგიეროთი დაინიშნა, როგორც ეკვივალენტი, წლიური რენტა.

სამი გამოჩინება ეს ჩამოერთვით უფლებები?

რესპუბლიკის მოთხოვნებზე იყო წერილ თავდაზნაურობის უფლებათა აღკვეთა. ასალიტიტური შინაარსი გზას იკავებდა და წერილფება თავდაზნაურობის სურჩილ ფეოდალურ უფლებებს უყვეცავდა. რადანაც მათი ახლებობა არ უნდაოდ, პრუსიის მფემ 1815 წლ. 21 იენისთა ზიანდინი რენტა დააქსა.

ჩამოართმულ უფლებათა უმეტესობა დასაქმავიფილი იქნა ცნობილი, უმთავრესი იყო ფინანსური უფლებები, რომელზეც წერილფება თავდაზნაურობა იძულებულიყო უარი განეცხადებინა. სახალხოზრ. პერსონალურ გადასახადების აკრფა; აგრეთვე ხიდების, გზებისა და „წ. ეთო მუხუთლითი მემკვიდრეობა“.

ყველაზე უფრო საინტერესოა „ერთი მუხუთლითი შემცირება“ ამ მუხუთლით დიდი ისტორია აქვს. ის იყო ნატივშიობიდან შერჩენილი ე. წადებელი პატრიონილიული გადასახადი, რომელსაც იხილდა ქვეშევრდომები მიწის ბაქის სახით. ეს ხარკი იმდენად მაღალი იყო, რომ ცენტრალურმა ხელისუფლებამ შესაძლებელი აღიარა რაია ქვეშევრდომების ერთი მუხუთლითი ეს გადასახადი შემცირებლით. ბოლო დაზარალებულ თავდაზნაურობეს სახელმწიფოებამ ზარალი რენტის სახით უნდა ანაზღაურებოდა.

ასი წლის შემდეგ, მეოცე საუკუნეში და ისიც დემოკრატიულ რესპუბლიკებში პერკოვები ფეოდალური ხანის დროინდელი უფლებების აღდგენას მოითხოვენ. სამაგალითად ავიღოთ პერკოვ არნებრეს მიერ სასამართლოში წარდგენილი ანგარიში, ხროლოს მიხედვით მას უნდა მიესაჯოს 40.500 მარკა, რითიც სწორედ უფლებიან პერკოვს და შვილის შვილის შვილს, ოლსლაც „ცნობილი“ (ამას მომჩივანი აღნიშნავს). პერკოვის არნი ფონ არნებერგას, რომელმაც ნებაყოფლობით უარი განაცხადა თავის უფლებებზე ბოლო პრუსიის მეფე კი ეცნის კონგრესის და გერმანულ სახელმწიფოთა კავშირის 1815 წლის აქტების მე-XIV მუხლის ძალით, წლიური რენტა დაუნინნა.

ასეგარიში ოთხი მუხლისაგან შესდგება:

1. მიწის გადასახადებზე უარის თქმისათვის 6.000 მარკა.
2. დანაკლისი პირდაპირი გადასახადებისგან 13.500 მარკა.
3. ერთი მუხუთლის შეესება 6.000 მარკა.
4. ანაზღაურება დაკარგული ხელისუფლებისა 15.000 მარკა.

სულ 40.5000. მარკა.

გარამალურ - იურიდიულად ეს რენტა 1918 წლამდე არსებობდა. მაგრამ მას შემდეგ ის ბუნებრივით ეწინააღმდეგარა, სხვა რომ არა იყოს რა ეცივარას კონსტიტუციით (აგრე უწოდება გერმანიის ახალ კონსტიტუციას), რესპუბლიკის მიღებულ იქნა ქალაქ ეცივარში, 109 მუხლის მე-სამე ნაწილი შობას; ყოველგვარი უფლებათ-უპირატესობა, რომელიც გამოიძინარკობს დაბადებდან ამ შობამომდინადან მოსაბოლილოა, ამას მოყვა 1920 წლის 23 იენისის პრუსიის მიერ მიღებული ცერულმომდებელი კეთილშობილთა კანონი რომლის მიხედვით ყოველგვარი შინამამალობითი უფლება უპირატესობანი აღკვეილი იქნა.

მას რაშია საქმე? იკითხვს მკითხველი, რომელიც ფორმალურ ნიღაფზე დაღება და მიზეზის გაგებას შეეცდება.

დემოკრატიული რესპუბლიკის მიერ მიღებულმა კანონმა თავდაზნაურობის, პერკოვ-მეფეებს და მათი შინამამელობის იურისტებს უზარალო ფორმალური გამოსავალი გზა დაუტოვა. კანონი ამბობს: შინამამელობანი, უფლება - უპირატესობანი მოსაბოლილოა, მაგრამ არ არის ნათქვამი, რომ შინამამელობითი რენტა — შემოასკლებიც არეკვილია. ყველა სალათ მოაზროვნე დაშიანისთვის პირველ დეულუმბდან მეორე გამოიძინებოდა. რამეშენებლობა აქვს კანონის მიერ შინამამელობითი უფლება - უპირატესობის მოხსნას თუ მისი პიტერალოური განსხივება; და უმთავრესი ამ შემთხვევაში ეს არის, ისეც ძალაში დარჩება.

რა გადასწეტილებაც არ უნდა მიიღოს მუხუთებრის

სასამართლომ სულ ერთია, თვით ფაქტი ასეთი საჩივარისა წარმოადგენს საუბრეთაო დაზარალებულ მოვლენას პრუსიის დემოკრატიული რეპუბლიკისა.

მაშინ როდესაც ასი ათასები იმისაგან მიწასთან გასწორდა, ამდენივე დასახიზრდა და სახეობშივე მათ შე-სახანად სამშობლო გრომებს ვერ იღებს, — განა და-

საშვებია ასეთი აღმამფთობებელი ფაქტი როგორც „სამათა პრუსიისა“?

საშვებია კავშირში არ აღმოჩნდება კითხვებილი რი-მელიც შესაფერ სახელს არ უწოდებს ამ აღნიშნულ შე-მთხვევას.

ლი-ლი.

ლოკარნოს გაკოტრება

ყველას ახსოვა თუ რამდენს სწერდენ და ლაბარაკო-ბდენ ლოკარნოს ხელშეკრულებზე ევროპის ბურჟუაზი-ული სახელმწიფოების მოვლენები, დიპლომატიები და უფრ-ხალისებები.

აიცი ვეახსოვს თუ როგორია აღტაცებით შეხედენ ლოკარნოს ხელშეკრულების დადებამ მსოფლიო მენშე-იგზისა ბელადები და როგორი დარწმუნებულის კილოთი აუწყეს მე-2 ინტერნაციონალის მიერელს ქვეყნად „ახალი ხანის“ დასაწყისი.

ბურჟუაზიული ციურონები ქვეყნის ყურს უქედა-დენდ ყვირილით, რომ ლოკარნომ მტკიცე საფუძველი ჩაეყარა მშვიდობიანობას, ხელშეკრულება იძლევა სრულ მშაბნობას, რომ უახრო, ეკონომიკის განმახადებებელ იონებს მომავალში ევროპის სინამდვილემ ადვილი აღარ ეშვება, ყოველგვარი სადაა აკეთებები არბიტრაჟით—ერ-თა ლევის კუთხიებული ხელია მოვარდება და თავდასმ-მასა და ოსმ ევლიაზიენ გახედადეს.

მართალს ამბობდენ და სწორედ ბურჟუაზიული დი-პლომატიები? ლოკარნოს ხელშეკრულებით მართლა „ახალი ხანი“ იწყებოდა ევროპის (სტრავინსკი თუ ის წარ-მოადგენდა ძელი იმპერიალისტურ პოლიტიკის ახალი სახით გატარების იარაღი?

სამა ამხე პირდაპირს პასუხს ვაკეცდვით. საქორია მოეგონებოთ ლოკარნოს ხელშეკრულების დადებამ სხვა-დასხვა სახელმწიფოს როლი.

როგორც ვიცი ლოკარნოს მთავარი გმირი ინგლისი იყო. მაშინდელი სამზინა და საგარეო დიპლომატიომა კი-ტეგორიულად უკარანხებდა ინგლისს ასეთ ხელშეკრუ-ლების დადებას. ლოკარნოს პერიოდში მას სულს უფუთავ-და მრეველობის კრიზისი, უფუშევირების ზრდა, მუშა-თა კლასის აქტივობის ზრდა ქვეყნის შიგინთ და გარეთ კი დლითი-დღე ფართივდებოდა კოლონიალურ და ნახე-რად კოლონიალურ ერთა ერთგულ — განმანთავისუფ-ლებელი მოძრაობა. ინგლისისათვის ყველაზე სახიფათო კოლონიზატა მოძრაობა იყო, აღმოსავლეთის ბაზრების და-კარგა მისთვის ასაკიდელი ლახვარის ჩაქემა იქნებოდა მამასადაც, საქორია იყო ინგლისის პოლიტიკის სიმძიმის ცენტრის აღმოსავლეთში გადატანა და იქითა ბაზრების შესაჩერება.

ამისათვის კი საქორია იყო ევროპაში ინგლისისათვის ხელსაყრელ პოლიტიკურ — ეკონომიურ წინასწორამის დაშვება და აქედან უმზროვების უზრუნველყოფა.

ამ მოსაზრებით გამოიღობდა ინგლისის ხელშეკრუ-ლების დროს. საგარანტო ხელშეკრულებით ინგლისს სურ-და ერთის მხრით საფრანგეთის სიძლიერის შესუსტება და მეორე მხრით გერმანიის საშუათა კავშირთან მოწყვეტა და საფრანგეთთან დაახლოება განსაზღვრულ პირო-ბებში.

გერსალის ზაფის პირობებით გალაღებულ საფრან-გეთი დლითი დღე მლიერდებოდა, როგორც პოლიტიკურ-ია ძალა და აშკარა საფრანგის უმხადებდა ინგლისის გე-გმინების. მამასადაც ლოკარნოს ხელშეკრულებას უნდა წესესტება საფრანგეთის. ის უნდა გაეხედა დამოკიდ-ებული ინგლისის პოლიტიკისაგან.

ამისათვის კი საქორია იყო საფრანგე — გერმანიის დავაში გერმანიის მზარეუ შედგენა, მისი წილი გაზარ-და. აგრეთვე საქორია იყო პოლონეთისა და ჩხობა-სლო-ვაკის საფრანგეთის გველენისაგან გათვლევება. ამისათვის საქორია იყო გერმანიის პრეტენზიების დაცვა აღმოსავლეთის საზღვრების საკითხში.

ყველაფერი ეს ინგლისმა ჩინებულად გამოიხატა ს.

გარანტო ხელშეკრულებაში და თავისი ზრახვები აშკარად აგრინობინა აღნიშნულ მხარეებს. ლოკარნოს პირო-ბები აშკარა მარცხი იყო საფრანგეთისათვის.

როგორც ვხედავთ ინგლისის პოლიტიკა ერთის მხრით ხელს უწყობს საფრანგეთ — გერმანიის დაახლოებას და მეორეს მხრით კი ქსელვას მათ შორის ახალ წინააღდე-გობათა ხლორებას. მომრიგებულისა და „გარანტის“ როლს თითონ კისრულობდა და საფრანგეთისა და გერმანიის ბედს ინგლისის პოლიტიკის ბაღეში ხეგვს.

ინგლისს ახა ნაკლებ ამცენება გერმანიისა და გან-საკუთრებით საშუათა კავშირის გაღვივებას. როგორც ვიცი კი კონსერვატივთა ყოველი გეგმა უპირველესს ყოვ-ლისა საშუათა კავშირის დაზარებასა და განახლებების დიეთი იწყება.

საგარანტო ხელშეკრულებით ინგლისი ცდილობს გაითმოს გერმანია და საშუათა კავშირი, ხელი შეუშვალის მათ პოლიტიკურ და ეკონომიურ დაახლოებას და რაც შეიძლება გააშფავოს მდგომარეობა ამ ორ სახელმწი-ფოთა შორის. მით ინგლისს სურს გერმანიის ჩათრევა თავის პოლიტიკაში რათა ის ერთის მხრით საფრანგეთს და მეორეს მხრით საშუათა კავშირს დუპირდაკიოს. ამ მიზნის მისაღწევად ის უხე დაპირებებს აძლევს გერმანიას.

აქედან ჩვენ ვხედავთ, თუ როგორია მზაკრული ხლო-რებით იმებრად ლოკარნომ და ბურჟუაზიული დიპ-ლომატიები და მე-2 ინტერნაციონალის ლიდერები კი ქვე-ყნას მშვიდობიანობის დამყარება უღოცდვენ.

ერთად-ერთი ძალა, რომელიც სრულიად იმიტიტორ-იად მიუღდა თავიდაც ლოკარნოს ხელშეკრულების სა-კითხ და სასებით სწორად შეუვას მისი ნაბეღელი ბუ-ნება; იყო მსოფლიო რევოლუციონერული პროლეტარიატი და მისი მტრობელი კომუნისტური პარტია.

კომუნისტ — კურხალისტებმა მაშინვე მოითითეს მუ-შათა კლასს ბურჟუაზიის მიერ ლოკარნომ დათმავებული ფარსზე და ხაზს უსეამდენ იმ მოსალოდნელ საფრანგეს, რომელსაც ლოკარნომ ამზადებდა იმპერიალიზატური ინგლისი.

განსაკუთრებით საშუათა კავშირის პრესა ავრთბი-ლებდა გერმანიის არ წამოგებოდა ინგლისის ანკეის, მაგ-არ ამ გერმანიის ბურჟუაზიის მოაგონა და დღენი წარსული დიდებია და ჩემპიონების დაპირებებმა დათვით აღუბ-ნიეს, დროებით დაკარგული იმპერიალისტური მდა ძველად გაუღვივებს მას. რეისის ოქტის განთავისუფლებისა და დაკარგული კოლონიების დაბრუნების იმელით გერ-მანია ხელმოწყვეტით ვადაეშვა ჩემპიონუნის ბაღეში.

ლოკარნოს ხელშეკრულების შემდეგ საკმაო დრომ განვლო რათა მიათ პირველი ნაყოფი მიანიც დადებხას. როგორც ვიცი ლოკარნოს საშუათა კავშირი გულახდებულად და ლოკარნოს დიპლომატიკის საფრანგეთის გამოცხე-დებელი იქნა მშვიდობიანობის მტრად და კეთილი საქ-მის ხელის შეშლელია. ბურჟუაზული საშუათისა და სა-ბუთისა კავშირის შორის ამ დიდდგე ატებულ დავაში მთ-აჯულის როლი ჩვეულებრივად პიროვნულმა ისტორიამ იქისრა და ენათით დღეს რა დასვენებულ მივიდა ის. აი რას გვეუბნება ისტორია მტრეუშმანის პიოთ: სიმუხდავად იქისა, რომ გერმანიის ოქტის ოქტავია იმეგ გრძელდება, სავ რანგეთ — გერმანიის ურთიერთობა დღემდე არ დაბრუნ-ვლა ეს გარეგობება მოქმობს მხოლოდ გერმანიის ხალხის კეთილ სურვილებს და მშვიდობიან განზრახვებს. მაგარ ამ საფრანგეთის უფროსადლობა არ უნდა დასტოვოს საფ-რანგეთ — გერმანიის ურთიერთობის შემდგომი განვითა-რების ფსიქოლოგიური პირობები. ლოკარნო დასასრული

კი არ უნდა ყოფილიყო ახალი პოლიტიკის, არამედ მისი დასაწყისი. ლოკარნის შემდეგ რიგის ოლქის ოკუპაცია წარმოადგენს სრულ ანაზღაურებას. წინასწარ აღფრთოვანებას სკვლის სებატორი და მოკიდებულება და ამისათვის გერმანია არ არის პასუხისმგებელი — ი. როგორი განცხადებით გამოდის ჩეიხსტაგში შტრე ზემანი.

კომუნისტი დემუტატი შტეკენი იმავე რეიხსტაგში აცხადებ: „ლოკარნი განიშნულა. ნაცლე შვიდობიანობის განმტკიცების გაფრთხილებულა სწრაფობას სახელმწიფო შეიარაღება, მომავალ ომში დევნიანის ბურჟუაზია საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ აღიზნება. ნამდვილ შვიდობიანობას მხოლოდ საბჭოთა კავშირი იკავს. პროლეტარიატის მოვალეობაა თვალყურით ადევნოს მოვლენათა გაფრთხილებას და დაიცოს საბჭოთა კავშირი და ჩინეთის რევოლუცია“ — ი.

რას ამტკიცებს ყოველივე ზემოთქმული? მხოლოდ იმას, რასაც კომუნისტი - ჟურნალისტები თავის დროზე სწერდენ.

გერობის სახელმწიფოთა ახალი დაჯგუფებები, მთავლიო გვიანობის — ამერიკის გერობის საბჭოთა ხელეულის ფაქტური ეს ყველაფერი ნათელი ნიშნებია მომავალი სისხლამომღერელი ომისა.

თუ დღემდე ვინმე სჯეროდა ლოკარნის გარანტიების, დღეს ყველასათვის აშკარად ამტკიცებენ ფაქტები, რომ საგარეო ხელშეკრულება ნაცლეად მშვიდობიანობის განმტკიცების ამზადებს ახალ კონფლიქტებს, ამ წყევებს ძველ წინააღმდეგობებს გერობის სახელმწიფოთა შორის პირველ ყოვლისა ეს მიმართულია საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ.

ასე საბჭოთად გაკოტრდა დღეს ლოკარნი.
ა. ჩაჩუა.

ბრძოლა ბიუროკრატიზმის წინააღმდეგ

V

საბჭოთა წყაყუობილება მოახდინა ჩვენში ზნაჩევულებათა რადიკალური დემოკრატია. წინა ჩვენში ვინ ნახავდა თავის, ანაზურს და ინტელიგენტს თუნდაც მოწინავეს სადმე დუქანში ან ფურცელში მოპირეთ. ასეთ საჭიროებას ის, თავის მოქარა — სთავიდა. რა თქმა უნდა გამოინახოს იყო, მაგრამ მე მოვასწებთ საერთო მოვლენაზე, იმ ფსიქოლოგიურ ატმოსფეროზე, რომელიც ჩვენში სუფივდა. დღეს კომპარტიული დუქანში, კომპარტიული სასაბჭოთა და კომპარტიული ფურცელში სამსახური არამე თუ არ ითვლება „თავისმოქარა“ და სამარცხისი საქმით, პირიქით: იგი ფრიად საყარველ საქმით არის მიჩნეული. ასეთსავე რადიკალურ ცვლილებას ვხედავთ ჩვენ დისციპლინის შხრიათა, ჩვენ ძლიერ უდისციპლინი ხალხი ვართ. მე არ ვამბობ, რომ ამ საქმეში ჩვენ ბადალი არ გვაყავდეთ და მთელს მსოფლიოში გამონაკლისი წაიზოვადნდეთ, არა ჩვენთანაა უდისციპლინი ხალხიც ბევრია. თვით განათლებულ გერობაში განა ყველა რიგის ერთნაირად დისციპლინის მეორეა. რა თქმა უნდა არა. ცნობილია რომ ამ შხრით გერმანელ ერს განსაკუთრებული აღილი უქნარავს. მას უყვარს სისტემა და დისციპლინი, რამაც მისცა მას ამაშუალება მივღოს უდიდესი წარმატებისათვის ცხოვრებისა და მეცნიერების ყოველ დარგში.

ჩვენ არამთავარი სისტემა და დისციპლინი არა გვემს, დრო და ექანი არ ვიცით. ძლიერ ნაცლეები ჩვენში ისეთ მოქალაქეთა რიცხვი, რომელთაც ჰქონდნენ ყოველდღიური ნუხსა: ამ და ამ საათებში ამას ვაგაყვებენ, ამ და ამ საათებში ამას. ეს და ეს საათი თავისუფალი ბაქვს ნაწონმ მეგობრების მისაღებად და სხვა.

ჩვენ ყოველივეს მზად ვართ სტუმარი მივილით და აფრთხილებს სხვა ვესტუმრობით. ჩვენც ვცდებით, სხვასაც ვაძლევთ. დავედრებით, ვავაბამთ დასრულებულ ბაას საქმე — საზოგადოებრივი და კერძო — მით ზიანდება. ბაქვს რომე დასაწყერი, წასაკითხი და შესაწყული — თავად არა კაცი დავაგებენ, ზოგი კამათს დაიწყებენ, ზოგი საჭიფოთ გაბატონება, ზოგს ვერ მიიშვებენ, საბატონი ყარაოლეითი დაღდენს.

ასეთი უდისციპლინობა შეიძლება რამდენიმეთ ახსნენ-ვითა ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკური მდგომარეობით. ჩვენი ქვეყანა ხომ წერილი გაჭრება-მაჭეფლობისა და წერილი ხელსონობის ქვეყანა იყო. ცხადია ასეთი ქვეყანა ვერ შეედრება ინდუსტრიალურ ქვეყანას, რადგანაც ინდუსტრია შეუძლებელია მკაცრი დისციპლინის გარეშე. მართა ამით შეუძლებელია აფხანთა ჩვენი უდისციპლინობის, მას, აღბად, აქვს კიდევ სხვა მიზეზები, ისტორიული მდგომარეობით. რომ ეს ასეა მომუშაოს ასეთი ფაქტობილი წერილი წყარობილებით ჩვენში არის ცხადი. თვით ბუნება უფუნა გლხს მკაცრი წესრიგს. მეურნეობას აქვს თავისი წესები, დრო, სეზონი. თუ გლხნი 6

საათზე არ აღდა და მზის ჩასვლამდე არ იტრიალა ყანაში, ტყესა და ხალხში, ის განადგურდება, ვერაფრის გახდება და უღობილო ბატონი — მიმბილი დაბადების დღეს და აწყველინება, მაჯლაჯუნდასათ თავზე დაჯდება. ასე, რომ გულისათვის მკაცრი დისციპლინა აუცილებელია, ეს მისთვის ყოფნა არ ყოფნის საკითხია. სასტიკ დისციპლინას გლხს თვით ბუნება უფრო.

ჩვენმა უდისციპლინობამ თავის ისტორიული გამოხატულება ჰპოვა ჩვენი პოლიტიკური პარტიების ორგანიზაციულ წყობას და მუშაობაში. რა დისციპლინა იყო მაგ. ქართული სოციალ-დემოკრატიისტების, ან ესტრემის პარტიაში? არავითარი. ჰქონდა რაიმე დისციპლინა ქართველ ნაციონალ დემოკრატებს? არავითარი. მუშეყევები აქედან მტკირვოდენ გამოხალისს შედარებენ, მაგრამ ნამდვილი დისციპლინა არა მათ ჰქონდათ. ამ პარტიებში მსვლავც აღვილი იყო და გაავლავ თუ წყევს საერთო დადგინებლმა მოეწინააღმდეგა, დაემართებოდნა, თუ არ მოსყვნდა — არ დაემართებოდნა, საწყერი ფულს ათავსში ერთი თუ გაიხდიდა რეგულიარულად ეს იყო აღექანდრეს ბაის, სადაც ხალხი შეიღოდა და საიდნავც გამოიღოდა თავის სურვილის თანახმად.

მაგარი დისციპლინა ჩვენში შემობრტნა კომუნისტურმა პარტიამ და საბჭოთა ხელისუფლებამ. ეს არის ერთი უდიდესი მოვლენა ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში ამ 7 წლის განმავლობაში. სისტემა და წესრიგი ჩვენში თანდათან იტყობდება. სასტიკი პასუხისმგებლობის გრძნობა და დისციპლინის აუცილებლობის შეგრძნება უკვე იყარბს ჩვენს გონებასა და საქმიანობაში მოქალაქებრივ უფლებას.

რა თქმა უნდა საუყურებელი მომეველებოდა და დუფერობა ასეთ აღვილად არ ამიოღებდა საბოლოოდ ჩვენი პრაქტიკადენ, კიდევ ბევრი დრო და ბრძოლა სჭირდება მია აღვიფხვანოს.

აუცილოთ ისეთი ფაქტი, როგორც არის სამსახურში დროზე გამოცხადება. ამ საქმეში ჩვენ ძლიერ წყრ წყაროწით, მაგრამ დღევანდებში მანაც არის. დროვამოშვებით ჩვენს განხებობში ქვეყნდება მუშათა და გლხობა ინსექციის ცნობები სამსახურში დაეკიანებისა და გამოტოვების შესახებ, არია გამოტოვებული თუ რამდენი სამუშაო საათი დამკარავა თუ არა დაწყებულებებში და სხვა.

თანამშრომელი ვადლებულია სამსახურში გამოცხადდეს ზაფხულდობით 8 საათზე, ხოლო ზამთრით 9 საათზე. ამას თვალყურს ადევნებს აღმინატრაცია და დგილი-ლიკო, ეს იცის ყოველმა თანამშრომელმა, მიუხედავად ამისა არის დაწყებულებები, სადაც 9 საათზე კი არა, 10 საათზე კაცლ კაცს ვერ ნახავთ. არის არეული მდგომარეობა: ერთი თანამშრომელი 9 საათზე მიღია, მეორე 9 ნახ. მესამე უყვე 12 საათზე.

რა ეწოდება ასეთ მდგომარეობას? ეს არის, შეიერ წყლის ბიუროკრატიაში, ამ შეზებევაში არა აღმინისტრატის, არამედ ჩვეულებრივ თანამშრომელთა..

მ-ზე თუ 9-ზე გამოცხადდება არ არის სრულებით (რთული და ძნელი საქმე, რომ სამსახური იწყებოდეს 7 საათზე თანამშრომელი, ალბათ, მოვიდოდა 8 საათზე მაინც, ხოლო როცა სამსახური 9 საათზე იწყება, თავის დროზე მოაკლავ ეძლევა. ეს არის უღისეობრივობა, უსიტყვობა და უსასურველობა. მეტი არაფერი! რა იქნება, რომ სხვოდან 10—15 წუთით ადრე გამოხვიდე? არ თქმა უნდა არაფერი. ამის ნაცვლად თანამშრომელი მოითხოვს რომ მას დაწესებულებაში უკაცლოს ნახ. —! საათი. მაშ, ვინ ვის უნდა შეეგუოს: თანამშრომელი დაწესებულებასა და საქმეს, თუ პირიქით დაწესებულება და საქმე უნდა შეეგუოს ცალკე პირების კაპრიზებს და სიზარმაცეს?!

თუ მუშაობა და სამსახური გსურს, კეთილ ნებზე და თავის დროზე მოზრახდი, თუ ავად ხარ და სახლში რაიმე არა ჩვეულებრივი მდგომარეობა არა ავსებს...

იყო ერთი დაწესებულება, სადაც შედარებით შეგნებული და განვითარებული ხალხი მუშაობდა. გამგემ ერთს ხანს ხალხი თავის ნებაზე მიუშვა: თანამშრომლები მოდი-

ოდენ, როცა სურდათ და მიდიოდენ, როცა უნდათ. მართალია, ასეთი მდგომარეობა თანამშრომლებს მეტს-მეტად ბოროტად არ გამოუყურებიათ, მაგრამ უღისეობრივობა და თავის დროზე მოუსვლელობა მაინც იყო.

როცა გამგემ კანონისა და დისციპლინის დაცვა მოითხოვა, თანამშრომლებში ჩიროქული ატყდა: ეს მოულოდნელობაა, რა დღი საქმეა, ნახევარი საათით დაევიგნათო, თუ მეტი მოვლი დღე მუყაითადა ვიმუშავებო. ზოგად თავს აწევედა და ამბობდა: რა ლებრივი გაუწყურა, ეს ჩვენი გამგე როგორ გავუძლავო.

დავიანებინათათვის ასეთი სასჯელი, თუ თანამშრომელი ივიანებს და ამისათვის არა აქვს საპატიო მიზეზი. დაწესებულების უფროსს შეუძლია ის გააფრთხილოს და შეძლებს სამსახურიდან მოხსნას. ჩემის აზრით უკეთესი იქნებოდა დაევიანებინა და სამსახურის გამოტოვებისათვის დაწესდებოდეს კიდევ რაიმე სხვა სასჯელი, ხოლო სამსახურიდან დათხოვნა დარჩებოდეს როგორც უკიდურესი ზომა.

ლო შენგალია.

მიწის საიტიხი საქართველოში

„Земля наша малава, не то что скотину—
кнурцу, скажем, и ту выпустят некуда...“
(Л. Н. ТОЛСТОЙ.
Письма просвещенца.)

გარეშე მაყურებელისათვის საქართველოზე ბედნიერი ძველება დედა მიწის ზურგზე მორეკ ამ მოძრაობებია. მათილოც ლამაზი და მდიდარი ჩვენი ქვეყანა. აბა რა არა აქვს მას? ვენახი, ჩაი, ლიმონი, ფორთოხალი, მანდარინი, ატაში, ბროწიყული... (ამდენ უფლებულ მუდამ თბილისიან მთებში, აქედან მოკისკეივ გაზნობლი ვერცხლის მდინარეები.

ჩვენი ქვეყანა ნამდვილი სამოთხეა, მაგრამ დიდი დაკვირვება არ არის საქირი იმის დასანახად რომ ამ სამოთხეში, ამ „საყაროდ და სამიხის“ ქვეყანაში შრომოდ გლტვებს ცხოვრება მეტის მეტად უქირს.

შებრძანდით შია ქოხში, დაახლოვებით გავიანით მისი ცხოვრების პირობებს და თქვენ აშკარად დანიხავით, რომ ამ სამოთხეში მცხოვრებნი შრომოდ გლტვებს უქმე-ტსებას არ მოელოება არა თუ სასოფლო მეურნეობისათვის საკმაო მიწა, მას ხშირად ძროხის გამოაშვებნი ადგილიც არა აქვს.

გაციანით ჩვენი საფიქრის უმეტესობას. დაიწყეთ თუ ვნებათ გურილიან. თქვენ დარწმუნდებით, რომ პოლიტიკურად საქართველოს ყველა სხვა კუთხლებზე შეგნებულად გურული გლვნი, რომელმაც მიუღი ქვეყანა გააკვირვა 1905 წლის რევოლუციის დროს თავიარა ორგანიზაციული ნიჭით და რევოლუციონერი ბძროლის უნარჩინობით, სიმშობს განიცდის სასოფლო - სამეურნეო მნიშვნელობის მიწის სიფიქრის გამო.

თქვენ დაინახავთ, რომ რაქია მზარის გლვბობა, რომელიც თავისი მუყაითობითა და შრომის უნარით სამართლიანად ითვლება ქართველ ნემეცად, მიწის უქონლობის გამო ვერ პოულობს თავისი გარემომარეოში საქმეს და იძულებულია — ბალტებსა, ქალბებსა და უძღლერი მოხუცებულებს გამოკლებით, — საღმე გაიხვეწოს ლუჯ-ბა პური საშოვარო.

სამეწროლი! სენაკის და ზუგდიდის მზარია ძველი კოლიბი, ჯადოსანი მდიდარი პოეტური სამშობლო, ეს უმშვეურესი ლენდებისა და მშვენიერ ასული ქვეყანა სამეგრელო, რომელიც ლამის სულ ერთიანად გადაცვარდეს არა მარტო მალაჩით, არამედ კიდევ უფრო მიწის სიფიქროვით.

ჩვენ არ შევიგრძობთ შორაბნის, ლხინუმის, ღუმეთის და სენაკის მზარებისა და აჭარისტანის გლვბობის გაპირებაზე, აქაური გლვბაკობა დაბადებამდე დაუწყევილი ვიდაც ბოროტ სულაა: იტორვე მშვენიერი ბუნების

წიაღში და იკვებე შხოლოდ ჰაირითო.

გაციანით ქართველი გლვბის კვების პირობებს და თქვენ დარწმუნდებით, რომ ქართველი გლვბაკობის უმეტესობა იკვებება თუ ჩინეთის კულუბზე უარსხად არა, უკუთხად მაინც არა. მჭვლის ნახტენ, ვეჭვილის ღობი და ლობიო. აი რითი იკვებებიან იმერული, გურული და მეგრული გლვბები, რომელთა უმეტესობამ არ იცის თუ რა არის ერთბა-კარგი, ქაიხი და ახვა ასეთი აქტიულებელი საზრდო ადამიანის არსებობისათვის.

ქართველი გლვბს იმ თავიდანვე არ ჰქონდა მიწა. სულის მხუთვამდ მებტარებებმა საუკეთესო მიწები სულ ერთიანად გამოკვირეს მას ხელიდან გვრდ მოღლებული „გლვბების განათვისუფლების“ დროს „ჩამონაჭრებმა“ სისტემის მოხმებით.

რუსეთის თვითმპყრობლობა მთელი ასოცი წლის განმავლობაში სძარცვდა და ხილი მას თავისი გამოარუსებელი და კოლონიალური პოლიტიკის მსგავსად, თვითმპყრობლობა შეუბრალებლად სტაყვებდა მას საუკეთესო მიწებს და აძლევდა ცენტრალური რუსეთიდან და გერმანიიდან გადმოსახლებულ გლვბებს, რომლებსაც ური გებდა სულც 5-15 დესტინატი მიწებს.

ასეთი მარცვა - ლგჯვის შემდეგ, თავისთავად ცხადია, ქართველი გლვბი თავის „საყაროდ და სამიხოს“ ქვეყანაში დარჩა ცალიერ - ტარიოდ, ცხოვრების გარად, სხვისი ხელის მუყაეროდ მოვადგიერით, რომელც სიმშობლბს წლითი წლამდე.

სამუშეობრიოდ, ადგილი ნენბს არ გვამოლევს, რომ უფრო დაწერილებით მოვიყვანებთ ზემო ნაოქმებსა დასამტკიცებელი ცოფობი. ჩვენ იძულებული ვართ ამ დროებით დამკმაყოფილებთ მარტო ზოგად ცნობებით. აღილით 1926-27 წ. წ. სასოფლო-აამეურნეო ბეგირის ივიცილოური ცნობით, რომლის მიხედვით დასახლებულ წლებში საქართველოში იყო 429.787 სოფლის მეურნეობა ან კოლიო, 2.169.003 სული მჭვამელი და 964.720 დესტინა სასოფლო მეურნეობის მნიშვნელობის მიწა (ამ რიცხვში არ შედის ტყეები და საძოვრები).

აქედან ერთ მეურნეობაზე ან კოლიზე მოდის 2,2 დესტინა მიწა, ერთ სულზე კი—0,4 დუს, დასავლეთ საქართველოში, მაგალითად ლხინუმის, რაქის, შორაბნის და აჭარის ოლქი სულზე საშუალო რიცხვით მიწა არ აღემატება 0,2 დუს. ან 480 თახკუბთ საენეს; ზუგდიდის, სენაკის და ოზურგეთის მზარებში სულზე ძლიეს ზოდი!

0,4 დს. და მხოლოდ აფხაზეთში გვაქვს სულზე 0,5 დს. ამომსავლელი საქართველოში მხოლოდ ახალქალაქის, ბორჯომისა და თბილისის მახრბრები გვაქვს სულზე 0,5 დს. მაგრამ ეს ციფრები ძალზე გადიდებული უნდა ჩაითვალოს და აი რატომ: ამომსავლელი საქართველოში, გარდა ბორჯომის მახრბისა, სადაც ჩვენე მასალების მიხედვით 70,871 დს. მიწვა, არ არის სათიფრე. ეს არის საძოვარი, რომელიც არ წამბოადვენს სათიფრე - სამეურნეო მეურნის მიხედვით. ამიტომ ჩვენ სრული უფლება გვაქვს ამომსავლელი საქართველო სასოფლო - სამეურნეო მიწებზე მთლიან მიწის მთელი ფანიდან გამოვაკლოთ 70,871 დს. და მაშინ ჩვენ სულზე მივიღებთ საშუალო რიცხვით 0,5 დს. გაცილებით ნაკლებს.

ჩვენ აქ მოვიყვანო საყურადღებო ცხრილს, რომელიც მოგვცემს ქართველი გლეხის მეურნეობის მიზიანს აურობას. აქ ჩვენს თვალწინ ვადაინშლება, როგორც სასოფლო - სამეურნეო მიწის რიოდენობა, ისე კოცხალი ინვენტარი და ყოველი ის, რაც შეადგენს სახელმწიფო დაბეგრის თიბეჭს. აქ ჩვენა გვაქვს: სახანა - სათისი, ვენახისა და ხილის ბაღები, ზოტტენები, თამბაქოს, ბამბის და ჩაის პლანტაციები; აქ ჩვენ გვაქვს გლეხის მეურნეობის კოცხალი ინვენტარი: ხარი, ვაჭერი, ტენი, აქლემი, ძროხა და სხვადასხვა.

მეტრად აღებულია ერთი დსეტერნა სათისი მიწა: რომელიც დღესათჳს 45 მანეთად. ერთი დსეტერნა ეენახი — 200 მანეთადან; ან 4 მხს. დსეტერნა სათისი მიწის შემოსავალი: ერთი დსეტერნა თამბაქა — 180 მანეთად, ან 4 დსეტერნა; ერთი დსეტერნა ბაჭლა 150 მანეთად, ან 3 მხს. დს. სათისი; ერთი ტენი, აქლემი ან ვირო — 15 მანეთად ან ერთი მესამედი დს. სათის მიწად; ერთი ხარი ან ძროხა — 13 მანეთად, ერთი ვირო 5 მანეთად, 1 ტყეა-რა ან თხა — 2 მხს. და 50 კაბ.

აი ამ ციფრების მიხედვით (ციფრები აღებულია იმავე სასოფლო - სამეურნეო გადასახადის ცნობებიდან) ქართველი გლეხის მეურნეობის მთელი უზრუნველყოფა, მისი არსებობის მთელი სასოფარი სათის მიწებზე ვადატარალი, დღესათჳს ერთი მეოთხედი და კიდევ ნაკლებით და გათავებული 2 დსეტერნითა და კოცხა მერით, იძლევა შემდეგ სურათს:

ამომსავლელი საქართველოში:

რიცხვი მეურნეობისა, რომელსაც აქვს:

0-დან	1/4 დსეტ.	- 27.360	ან	15%	ყველა მეურნეობ.
1/4-დან	1/2 "	20.688	ან	11,5%	"
1/2 "	3/4 "	36.117	"	20,2 "	"
3/4 "	1 "	28.325	"	15,8 "	"
1 "	1 1/4 "	22.911	"	12,8 "	"
1 1/4 "	1 1/2 "	13.448	"	7,5 "	"
1 1/2 "	1 3/4 "	8.642	"	4,8 "	"
1 3/4 "	2 "	21.527	"	12,1 "	"

ბომოსავლეთი საქართველოში:

0-დან	1/4 დსეტ.	- 71.060	ან	30,3%	ყველა მეურნეობ.
1/4 "	1/2 "	52.741	"	22,6 "	"
1/2 "	3/4 "	55.374	"	23,7 "	"
3/4 "	1 "	26.347	"	11,3 "	"
1 "	1 1/4 "	13.103	"	5,6 "	"
1 1/4 "	1 1/2 "	5.983	"	2,6 "	"
1 1/2 "	1 3/4 "	3.271	"	1,4 "	"
1 3/4 "	2 "	5.816	"	2,5 "	"

აქედან ჩვენ ვხედავთ, რომ საქართველოში საშუალო წლიური ბიუჯეტი 171.841 მეურნისა (ამომსავლეთში 53 პროც. დასავლეთში 70 პროც.) სულზე გაცილებით უფრო მცირეა, ვიდრე ჩვენ მივიღებთ ერთი მეოთხედის ნახევარ დსეტერნა სათისი მიწიდან, ესე-იგი ქანობას 11 მხს. 25 კაბ. და 22 მან. 50 კაბ. შუა. ეს კი

იმას ნიშნავს, რომ წლიური ბიუჯეტი ამ კატეგორიის ერთი ადამიანისა საშუალოდ გამოიხატება 16 მან. 87 ნახ. კაბ. 146.163 მეურნეობიდან (ამომსავლეთში 36 პროც. დასავლეთში 35 პროც.) ერთ ათწლეუ გაცილებით უფრო ნაკლებია იმ საშუალოზე, რომელსაც ჩვენ მივიღებთ მხს. დს. სათისი მიწიდან, ესე-იგი ქანობას 22 მან. 5 კაბ. 45 მანეთს შუა, რაც სულზე საშუალოდ მოგვცემს წლიურად 33 მან. 7 ნახ. კა. 67.358 მეურნეობის ბიუჯეტის აბოსავლეთში 10 პროც., დასავლეთში 25 პროც.) სულზე გაცილებით უფრო ნაკლები, ვიდრე 1 შთ. და სამი მეოთხედი დს. შემოსავალი, ესე-იგი ქანობას 22 მან. 50 კაბ. 33 მან. 60 კაბ. შუა, რაც წლიურად სულზე იძლევა საშუალოდ 28 მან. 08 კაბ. და მხოლოდ 27.343 მეურნეობის ბიუჯეტი (ამომსავლეთში 12 პროც., დასავლეთში 2,5 პროც.) უდრის სულზე წლიურად 36 მან. 60 კაბ. 90 მან. ან საშუალოდ 63 მან. 30 კაბ.

დამეიანაზებით, რომ ეს მეტის-მეტად სამწუხარო სურათია. მაგრამ ეს სურათი კიდევ უფრო სამწუხაროდ მოგვჩვენებთ, როცა ვაქცნობთ ქვემოთ მოყვანილ ცხრილს, რომლიდანაც ვცნობილობთ თუ რამდენი მეურნეობა ყოველთა ვახთიფისუფლებული საქართველოში სასოფლო - სამეურნეო გადასახადიდან 1926-1927 წ. წ. აი ეს ცხრილი:

რიცხვი მეურნეობათა, რომელიც განათავსებულია ერთი იცენი სასოფლო - სამეურნეო გადასახადიდან 1926-1927 წლებში.

ბასავლეთი სპარტიველოში

მახრები და ადგილობრივი	მეურნეობათა რიცხვი	ცნობილი გადასახადები	განთავსებული რიცხვი	მეურნეობების რიცხვი
ტლიისი	53256	15977	37279	70,0
შრანახისი	37348	4725	32623	87,3
სენაკის	26820	5459	21370	79,6
ზღვდიდის	27402	8949	18453	67,3
ოზურგეთის	24658	5473	19185	77,8
რაჭის	12351	2494	9857	79,8
ღვრტყის	8279	1656	6623	80,0
ავარტარისი	12535	2043	10492	84,1
აბხაზეთის	33288	15373	17915	53,8

სულ დასავ. საქართველოში 235946 62149 173796 73,6

ბომოსავლეთი სპარტიველოში:

სიღნაღის	32974	18516	14458	43,8
გორის	36941	18380	18561	50,2
ღუშეთის	12253	4140	8113	66,2
ახალქალაქის	14443	8041	6402	44,3
ახ. ლციხის	12759	5104	7655	60,0
თელავის	22128	11628	10500	47,4
ბორჯომის	16432	13065	3367	20,5
თბილისის	32235	22146	10090	31,3
სამხრეთ-ოსეთის	13651	2323	11233	82,9

სულ აღმ. საქართველოში 193816 103347 50469 47,0

სულ საქართველოში . . . 429762 165496 264266 62,0

რას გვეუბნება ეს ციფრები? ეს გვეუბნება, რომ მეორე საქართველოში მეურნეობის 62,0 პროც. განათავსებულია

ლებულია სასოფლო - სამეურნეო გადასახადიან, ჩვენი სახეგრო აპარატი საქველმოქმედო დაწესებულება არ არის და თუ ის საქართველოს მოსახლეობის 62 პროცენტსასოფლო - სამეურნეო ბუჩქნარ ანათავისუფლებენ, ეს იმას ნიშნავს, რომ მოსახლეობა ამ წარწლის არ მოეპოვება იგი, რაც შეადგენს დაბევრის ობიექტს: სასოფლო-სამეურნეო მნიშვნელობის მიწა, ცოცხალი ინვენტარი და სხვ. ეს იმას ნიშნავს, რომ ზემოთ მოყვანილი ოფიციალური ცნობების მიხედვით, საქართველოში ასე მოსახლიდან სმოცლდა ორის წლიური ბიუჯეტის არ აღემატება 25 მანეთს ან 2 მანეთისა და 8 კპ. თეთრად.

ეს დადევრებები ამ ოფიციალურ ციფრებსაც, დაეუწყათ ერთის წუთით რომ, ჩვენი დამბევრავი აპარატი უკ-

და, რომ ის სცდება. მაგრამ რამდენი პროცენტით სცდება? დაეუწყეთ, რომ ის ცდება 25 პროც. დაეუწყეთ ისიც, რომ ჩვენს ღატაკს, ბევრიდან ანთავისუფლებულ გლეხს გაუღებია მუცლი და რამე კერძო მუშაობით თავისი მთელ წლის ბუჯეტების 25 პროც. იშოვა. მაშინ გამოდის, რომ თავისი ბუნებრივი სიმდიდრით ან სახელმწიფო საქართველოს მოქალაქე გლეხის წლიური ბიუჯეტით უდრის 37 მან. 50 კაპ. ან 3 მან. და 12 მან. კაპ. თეთრად.

ეს არის და ეს ის მაქსიმუმი, რომელიც მას შეიძლება ექნეს. დამებინებებით, რომ 12 მან. კაპ. თვეში ან დღით ურად 10, 4 კაპ. ადამიანს ვერ დააჩრქნს.

3. გელერეზიო.

საგარეო ვაჭრობის საკითხები

IV.

საექსპორტო საკითხების შორის ამჟამად უფრო აქტუალურად აღიარებულია ე.წ. მეორე ხარისხის საქონლის ექსპორტი. ვინაიდან ამ საკითხის გარშემო ჩვენს პრეზსი კრიოვარი გაუვლარბადა. საქართველოში მივიჩნია ზოგი განმარტების წერილებსათვის წამწდებარება.

1. რა არის მეორე ხარისხიანი აექსპორტო საქონელი?

— ყველა იმ საქონელს, რომელიც ამდენ ხანს საექსპორტო ნუსხაში არ ყოფილა, ხოლო მისი ექსპორტის მოგვარება შესაძლებელია, როგორც ადგილობრივი რესურსებით, ისე საგარეო ბაზრების მოთხოვნილებათა მიხედვით. მაგალითად მეორე ხარისხიდან საექსპორტო საქონელად უნდა ჩაითვალოს ნაწილისა და საზოგადოებრივი ხილის ექსპორტი, მიუხედავად იმისა, რომ როგორც საქონელი ჩვენი საზოგადოებრივი მეორე ხარისხიდან ობიექტს არ წარმოადგენს. აქ მთავარი მნიშვნელობითი თვისება გამოიხატება იმასი რომ აქონელი საგარეო ვაჭრობის ობიექტს არ წარმოადგენს და ამ ახალი სახელწოდებით მან უნდა მიიღოს ნათლის დედა საგარეო ბაზარზე. დასახელებული სახელწოდება ვერ არის მანეთსა და მარცხ მიზანშეწონილი, ის არ იძლევა რამე განსაზღვრულ ეკონომიკურ კატეგორიას, როგორც „ნედლეული“, „ნახევარი ფაბრიკატი“, „ფაბრიკატი“ და სხვა. ის წინასწარ შეთანხმება და შესაბამის სახელწოდებას.

2. რამ გამოიწვია ამ საკითხის აგრე აქტუალურად წამოჭრა?

ამის უმთავრეს მიზეზია საერთო საექსპორტო ბრუნვის ზრდის აუცილებლობა. ჩვენი სახალხო მეურნეობის აღორძინება მოქვეყნების განვითარება და სასოფლო მეურნეობა და მისი თანამდებ ბაზრების აყვავება - გაძლიერება მოითხოვს უტყობილად სხვადასხვაგვარ მანქანების, აპარატურის და მოწყობილობათა შემოტანას. ეს ზრდის ანუ გაძლიერებულ იმპორტს, რაც ჩვენგან სავალითურ გადის მოითხოვს. ეს უკანასკნელი კი მივიღებთ შეიქმნეს უპირველეს ყოვლისა ექსპორტის გზით. ამაზ გარდა შინა-ექსპორტის განვითარებამ გააძლიერა ზოგიერთი ინდუსტრიის მოხმარება, რამაც ავლომობილურთა შეაკორია მათი საექსპორტო რაოდენობა (მატული, აბრეშუმის პარკი). ცხადია, ამ მოვლენას შეუძლია გამოიწვიოს საექსპორტო ბრუნვის შემცირება. რა გზით შეიძლება აქედან მოსალოდნელი დევიციტის თავიდან აცილება?

პირველად ყოვლისა დანაირენ საექსპორტო საქონლის გაბინის ზრდით და ახალი რესურსების გამოხაზვით. ეს უკანასკნელი წარმოადგენს სწორედ ამ საკითხის, რამდენსაც მეორე ხარისხიანი საქონლის ექსპორტი ეწეობა.

ჩვენი სახალხო მეურნეობის სინამდვილეში ამ საკითხის მხედრად დიდი მნიშვნელობა აქვს. უახლოესი წლები, რა ჩვე ძლიერი ნაბიჯებით ინდუსტრიალიზაცია წინ არ წყდებო, ჩვენი სასოფლო მეურნეობა აუცილებლად სახალხო მეურნეობის უმთავრესი დარგი იქნება, მისი ხედვით, რამდენსაც მეორე ხარისხიანი საქონლის ექსპორტი ეწეობა, მაგრამ ასოლიტუ-

რათ ის იქნება უმთავრესი ეკონომიური ძალა, ამიტომ მთელი ძალ-ღონე უნდა იქნას მიმართული სოფლის მეურნეობის პროდუქტების მაქსიმალური განმარტებისაკენ. აქ ერთი მთავარი სტიქია რომლის ითამაშებს საგარეო ბაზრების გამოხმება. ექვს გარეშეა, რომ ჩვენი სოფლის პროდუქტის, მის შემოსავლიანობა უფრო ფართო გზა გაეხსნება თუ ჩვენი შექმნილი საგარეო ბაზრების გამოხმებას ყველა იმ საქონლისათვის, რომელიც დღემდე უცხოეთის საგარეო წყებით არ ცნობილია. ჩვენ მტლსაც იტყვიით: მეორე ხარისხიანი საქონლის ექსპორტი საფუძველს აუქურთს ზოგიერთ ახალ სამეურნელო დარგებს, რომლებიც ამდოცდებდა როგორც სოფლის მეურნეობის, თანამდე დარგებით. ეს გარემოება მიღებული უნდა იქნას შედეგობაში ხუთ წლდით სამრეწველო გეგმის შედგენის დროს, მაგალით დარგობებით ამაზე შემდგმ.

რასაკვირველია, ახალი, უცხოეთი საქონლის უტყობილის მაზარზე გატანა მთელ რიგ წინასწარ საქმიანობას მოითხოვს, ჩვენ არ უნდა დავგაფიქვდეს, რომ საგარეო ბაზარზე საქმე გვექმნება დიდი კონკურენციასთან. გამარჯვებულნი გამოვიცა მის, ვინც შედარებით იფიქროს ხალხსებით ყოველ საქონელს მიმართდეს. ამიტომ მეორე ხარისხიანი ექსპორტის პრაბლემის გარშემო ბუნებრივად ორი მთავარი კითხვა წამოიჭრება: 1. საექსპორტო საქონლის ეკალიფიკაცია და 2. საექსპორტო საქონლის თვით ღირებულება და აქედან მისი ფასები.

პირველი კითხვა დაკავშირებულია არა მარტო საქონლის ბუნებრივ ხარისხს, არამედ ამ ბუნებრივის შემდეგ ისეთ ნაირად შეწარმუნებაზე, რომ მომხმარებლის ხელში მისვლამდე პროდუქტმა არ დაქარვოს თავისი თვისებები. ეს არის მირტო ე. წ. სტანდარტის საკითხი. ანუ ჩაჩუბა - ჩალავება; ჩაფიქრობის საკითხი, არამედ მუტელ სტანდარტის საკითხი. რასაკვირველია, სტანდარტის საკითხი გადაუდებელი ამოცანაა, ამას ხაზი უნდა გაეყოს. მაგრამ ასეთივე და კიდევ მეტი ყურადღება უნდა მიექცეს მთელ რიგ სტატისტიკო საკითხებს. და პირველ ყოვლისა სამცქერო მეურნეობის მოწყობას.

გაზაფხულის ნაადრევი ხოლო რა ჩივი კარგით ჩაჩუკობილი ან იყოს, ზედმეტ სითბოს განსაზღვრულ დროა შენდვ. ვერ იტნას, ის თავის ბუნებრივ თვისებებს ან ნაწილობრივად დაქარვავს ან და სრულებით გაფუქვდება. ასეთივე მდგომარეობაშია დანარჩენი დროის ხილიც და ყველა ის პროდუქტი, რომლებიც დიდ ატმოსფერულ გავლენას განიცდიან. ამიტომ უტყობილი ამოცანას შეადგენს სამცქერო მეურნეობის მოწყობა, სამცქეროები ადგილობრივ დასამზადებელ და ვადასაბერითავე გავლენებში, სამცქერო გადასატანი საწმულეებში, რკინის გზებზე იზონტრიმოლი პარკი, ზღვაზედ რეკორეარტორი.

ქ. სამტრედიამში უყვე შენდება სამცქერო. ის მომავალ სეზონისათვის უფოვე დამთავრდება. ყოველ მიზნს გააჩე ამდრწნული რაიონისათვის ეს ახალი დაწე-

სებულება სასოფლო მეურნეობის პროდუქტების სარეა-
ლიზაციო მხარეს მტერ თუ არა გააორკვეს. ადგილი
პუნქტები საქონლა სხვა რაიონებში და პირველ ყოვ-
ლისა გორში, ქუთაისში და გადასატირთავ პუნქტებში ქ-
ეთონში და ბათონში.

თანამედროვე ექსპორტისათვის თვით ღირებულე-
ბის საკითხი ყველაზე მწვავე საკითხია. სიმწვავე გამოი-
ხატება იმაში რომ ჩვენი დამზადების ფასები ბევრად მა-
ლა სდგას საერთაშორისო ფასების დონეზე. ეს იწვევს
ბევრ შემთხვევაში იმ მოვლენას, რომ ექსპორტი კომე-
რციულად არახელსაყრელია იმ მოვლენას, რომ ექსპორტი
კომერციულად არახელსაყრელი, ანუ ნომინალურად
ის წაუგებს იმლევ. ბევრ პრაქტიკულ მოღვაწეს გონია,
რომ ეს წაუგება დამზადების ხარჯზე იწერება, რომ მო-
ლო და ბოლოს მწარმოებელია პასუხისმგებელი. ეს შე-
დედება არ არის მართალი. პრაქტიკა მწარმოებელი, დამ-
დლებმა არ არის მართალი. პრაქტიკა მწარმოებელი, დამ-
მზადებელი ერთი გორშითაჲ არ ზარალდება. ის ღებუ-

ლობს თავის ფასს. და შემდეგისათვის პასუხს აგებს სა-
ხელმწიფო. თვით ექსპორტიორის იმტერ-ბიც დაცულია იმ
მხრივ, რომ მოსალოდნელი ზარალის თავიდან ასაცილე-
ბლით მას ეძლევა მთელი რიგი შეღავათებისა, ასე რომ
დაზარალებას ადგილი არა აქვს. ვინაიდან ასეთი მდგო-
მარეობა გარდაბანალია, სახელმწიფო სახალხო მეურნეო-
ბის ნოვაჯალი პერაპეტუისათვის და საგარეო ვაჭრო-
ბას ვადალ-რისათვის თავის თავზე თვეზე უფლებას ექსპო-
რტის მოსალოდნელ რისკს. რასაკარგველია, რამდენადაც
ეს რასკ; არ აქნებ: ყალბი მეურნეობაა მდგომ.

ამ მოვლენას ანგარიში უნდა ვაჭიროს. რადგანაც
საშინაო ფასების უტყობის ფასებთან გათანაბრება ბო-
ლოს და ბოლოს უნდა მოხდეს. და თუ ჩვენ ამ დროის
თვით ახალ და ძველ საქსპორტო საქონლებს გზას ვავე-
ხსნით, ამით მეჭიდრო საფუძვალზე ნავესტოთი მომავალ
საქსპორტო საქმიანობას და პირველად ყოველის შეე-
ქმნით სისტემატიურაჲ აქტიური ფონდის წყაროა.

o. ნარსია

პროსტიტუცია ვინელ დე ესლა

Доля ты трудная,
долюшка женская,
Вряд ли труднее сыскать
НЕКРАСОВ

ბათონში ეხლან დასრულებულ საქართველოს ცა-
კის სესიანზე სხვა მრავალი მშობლიობის საყურადღებო
კითხვებთან ერთად ვაირა მეტად მიწვენილია და
საქონლორთი კითხვები ჩვენი ყოველ - დღიურ ყოფა-
ცეში იყარა. და სხვათა შორის ამასთან დაკავშირებით
წმიაოქრა საკითხი ერთი დიდი სოციალურ ბოროტებში—
პროსტიტუციის შესახებ.

ამ უკანასკნელზე მინდა შევჩვირო მკითხველის ყუ-
რადლება.

სახელმწიფოს მიერ პროსტიტუციისათვის ყურად-
ღების მიქცევა და მისი მაკელობის საფიად გადაქცევა —
არ ახალია, ძველია.

როგორც წინედ, ეხლაც ბურჟუაზიული სახელმწი-
ფოები პირს ლაბორიონ და ჩვენი განათლებული ცა-
კის ქემშობიად სამარცხენო მოვლენაზე, მაგრამ ის მი-
ღებია ამ საკითხისადმი, რომლითაც ხასიალდება ჩვენი
მუშურ-გლებური ხელისუფლება, შეიძლება ითქვას, არის
ამ მხრივ სრულიად ახალი და განსხვავებული.

ამაზე კობა ქველით, ახლა კი მტერი იქნება ზე-
რეულთ მანაც გადავავლით თვლი იმას, თუ რას წარმოა-
დგნდა პროსტიტუცია ძველად, უსხავად დროში. რა იყო
მისი გამოშველი მიზეზები, როგორ და რა საშუალებით
იბრძოდნ მის წინააღმდეგ სახელმწიფოები. ეს საქონია
იმიანობის, რომ არსებულ ხელისუფლების მიერ და ბო-
როტების ადონსაფხერულად წარმოებულ საქმიანობის სი-
სწორე ჩვენთვის უფრო გასაგები გახდეს.

პროსტიტუცია ლათინური სიტყვაა და ნიშნავს ქა-
ლის სხეულია ფულზე გაყიდვას.

პროსტიტუცია - მთავობა არსებობს უსხავად ლათინ-
დან. არსებობს იქიდან, რაც ამ ქვეყნად ვინდენ კლასე-
ნი, რაც ვანდა სიმდიდრე — სიღარიბე.

ვერს ყიდვე მონობის ხანაში არსებობდა დიდი მო-
თხოვნილება ქალზე, უკეთ რომ ესეჭვათ ქალია სხეულ-
ზე, შეძლებულს უფლება ჰქონდა ფულზე მყიდდა თვით
ადამიანე კი, მონა - ქალები საქონი იყო მდიდრისათვის
არა მარტო, როგორც მუშა-ხელი, არამედ როგორც მისი
სქესობრივი მოთხოვნილების დამაქმავებლები სავა-
ნი. ვინ იქნებოდა მიწოდებელი ამ მოთხოვნიებაში „ცოც-
ხალ საქონლის“ თუ არა ვაჭარტყაებელი ღარიბის
ოჯახი, რომელსაც უფრო მშობლისაგან ხდებოდა

ნახარე . . . არ - კანია მონის“ გამოყე და და ნა-
სი ყოფდა - გაყიდვის იმიტირად გადაქცევა — ჩვეულებ-
რივი მოვლენა იყო. ხდებოდა ასეც: ქალი წარმოადგენდა

ვისიმე საყურადღებო, ხოლო მისი სხეული იყო სხვადასხვა
პირზე გაჭირვების საგანი და შემოხალოს წყარო.

იმ შორეულ დროში არა მარტო მონების პატრი-
ონები აწარმოებდნ ქალის სხეულით ვაჭრობას, თვით
„პოლო მორალები მატარებელი“ სამოვლენებაც კი არ
ამბობდა უფრო ამ სახიზნაო ხელნაწიზე. ქვერებმა შექ-
მეც რ.ლ.ლ.ლ.ლ. ჰოსიტეტული. ტანებში ქალქელსა
იქვერდნ სქესობრივ კავშირს მამაკაცებთან ფულზე ძვი-
რფას სამკაულზეზე, რომელიც ეკლესიების, ესე — იგი
ქურუმების სასაგებლოდ მიდიოდა. ის ტანებში შეიძლე-
ბა ჩაითვალოს პირველ სარისკიო ასხვადება.

არც სახელმწიფო ჩამოორხებოდა მათ. უკანასკნელიც
უყურებდა პროსტიტუციას, როგორც შემოსავლის წყა-
რის. ძველ საბერძენო სოლონის მიერ დაარსებულ
ქალებია საზოგადო სახლები — დეიტერიონები, იგივე
საშესიკიო სახლები იყო. დეიტერიონებში მთავარულ
ხალხისათვის დაწესებული იყო ვადასახადი, რომელიც
შედიოდა სახელმწიფოს სალოაროში. თუ როგორ შეხედა
საზოგადოება ამ სახლებს დაარსება, სწანს სოლონის
თანამედროვე თინილის სიღვენებდა: „დიდება შენ, სო-
ლონ, რამეთუ ყოცე ქუშის ქალები ქალაქის საკეთილეს
დღედა, მისი ხურონის დასაცავად, რადგან საესეა ეს ქალაქი
სისლ-მოჭარბებულ ახალგაზრდებში, რომლებიც შენი
ბრძნული დაწესებულება რომ არ ჰქონიდათ, უმალდა
წრის ქალებს დიდებულებოდნ და ამით საზღვევდნ უკა-
ნის მყოფდრობას“.

პროსტიტუციის საქონების ბურჟუაზიულ სახელ-
მწიფოებში დღესაც ანგარიშ „ბრძნული“ მოსაგონიბით
იკავებს. ის, რაც ქალისათვის სამარცხენია და დანაშაუ-
ლი. კანონით აღიარებულია მამაკაცს ბუნებრივ უფლუ-
ბათ.

მაშინაც როგორც შემდეგ ხანებში, კანონიერი დე-
და პროსტიტუციის იყო აიღარიბე — სიმშლი. ვინ მილიო-
და სარისკიო ასხვებში?

ოარიბ - ღატაკთა ქალიშვილები, განთავისუფლებუ-
ლი უსახლ-კარი მონა-ქალები და სხვა მშვირ-მყუტრეო-
ნი პოულობდნ ამ სახლებში თავშესაფარს.

გადილდენ საუკუნეობი, გამოიკავლა ბევრი რამ ად-
მანის არსებობისათვის ბრძოლის აკაშულებებში, ცხოვ-
რებაში. . . ვანდა ქალაქები, საშუალო საუკუნის ქალაქები
თავის სხვადასხვაგვარ სახელობებით. უკანასკნელი მო-
თხოვდა დიდ-ძალ მუშა-ხელს.

მაშინ ქალაქები იყო თავშესაფარი ფეოდალისზმის
მძიმე უღლიდან განთავისუფლების მსურველთათვის. და

ჩვენ ტყუილია, რომ უპირავე ხალხი სამუშაოს და თავი-სუფთების მიძინებლნი, ქალი და კაცი მიეშურებიან სოფ-სოფიდან ქალაქში.

მაგრამ თანდათან მუშა-ხელის მიწოდება აჭარბებს მოთხოვნას. ამშუალი საუკუნეების ხალხისგანობაში გა-მფრებელი სასტიკი ამქურული წესები ხელს უწყობს ასეთ სიჭარბეს. აუარებელი მუშა ჩრება სამუშაოს გარედ-თუ მხელი იყო უმუშევრობა კაცისათვის, ქალისათვისა ხომ ეს ერთი ორად უარევი უნდა ყოფილიყო. სახელისწილი-ნი, პირიყო ხანში მამიქ, არც კი უღებოდებდნენ ქალებს სამუშაოდ. და აი ეს ბატონის შეურაცხველად-დაცინისა-გან თუ საკუთარი ოჯახის შიმშილი და ტრანიათაგან გა-მოქცეული, უმუშევარი და უსახლ-კარო ქალი ადვილად უპირდება პროსტრუტუციას ხელში. უკანასკნელს ხელს უწყობს ის გარემოებაც, რომ სამშალო საუკუნეების მუ-ღმევი ომების და თავდასხმების გამო, საცა მხოლოდ მა-მაკაცებენ იღებდნენ მონაწილეობას, შეიქმნა ქალების სი-ჭარბე მამაკაცებზე. უპირავე ქალი დახმებდოდა მამის შარა გზაზე და რა უნდა ვაყვებოდნენ მის, თუ არა სხეუ-ლით ვაჭრობა, რომ დახმონათ თავი შიმშილის ბატონს. რა-გარეკ ყოილი ხელნა იმ დროინდელი, პროსტრუტუციაც ამჭრულ წესზე ეწყობა. დიდ ქალებში პირდაპირ საოხ-სკობა სახლები და როგორც ძვილად, სახელმწიფოებს ეხ-ლაც ის მიანიათ ერთ-ერთ შემოსავლის წყაროდ.

არც საწადილობა იყო მასობრივი მასობრივები, მარ-თალი კლასებში სასულიერო წოდება წვეულა-კრულ-ები იხსნიებოდა მეძაე - ქალების, მაგრამ სასოციალიზმი ბოლოდ მოითხოვებოდა მის მიწა-წყალზე და იქილად შე-მოსავალზეც, ქალების სხეულით ნაეპურ ფულზე უარს არ ამაზობდა. და ბოლოს თვით მონასტრებზე თუ ერთიმეუ ჩა-მოარებოდნენ სასოციალო სახლებს, ეს მხოლოდ იმით, რომ იქ გაცილებით უარესი გარემოებებს ჰქონდა ადგილი. ეს საყოველთაო ცნობილი ფაქტია.

როგორი იყო საზოგადოებრივი აზრი? „ოჯახისა და გაუთხოვარი ქალითა ბატონების დასაცვლად“ საქირაო მიძევი - ქალი — ბატონებს იგი.

ამდე დროს ეს საზოგადოებრივითაიყო აუცილებელი „საქირაო“ მიძევი დღესაც განიცავს: ის აბატონისათა“ ოჯახს არ უნდა ვაეკაროს: მან უნდა ჰყოლია კანა აბატონს, რომ ერთი მხვიდვით შესაძლებელი იყოს მისი სხვა „ზენ-ძილილი“ ქალებისაგან გამოჩნობა.

დაახლოებით იმ ხანებშივე იცავდა, რომ პროსტრ-ტუტუცია იყო ვენეროული სწულებოდა ეკრა, საიდანაც ეს განხანდაღობილი ოპორტუნა იტრება ოჯახებში. ჯარში და სხვა... ათამწავი, რომელიც ყველაზე დიდ უბერებობა ითვლებოდა მამის, რადგან არ იცოდნენ მისი წმადლობა. ასე მოელო საზოგადოებს, რომ სახელმწიფო იძულებუ-რე გხვდა მიეჭია ამისათვის ყურადღება და ეწარმოებია ისი აღმოსავლურად ენერჯიული ბრძოლა. საინტერე-სოა: იგი წინააღმდეგ იყო სახელმწიფოს მახვილი მიმარ-თოლო? (ქალი, არა იმით, რაც ქალები დააჯილდოვდა ვენეროული სწულებით, არამე იმ ბირობების წინააღმდეგ, რომელიც წყალობით საქირაო და აუცილებელი შეიქნა ქუ-ლისათვის ბაზარზე გამოსვლა და იქ თავის სხეულის დაუ-სრულე გაყვლა. ერთი სიტყვით არა პროსტრუტუცია წინა-აღმდეგ სწამებოდა ბრძოლა, არამედ პროსტრუტუტების —მეძაე ქალების წინააღმდეგ, რომელიც იყვნენ არა მიზე-ზი ყოილი იყენ უბერებობის, არამედ მსგავსი.

იმპერატორ კარლოს დიდის ხანაშიდენ მეძევი ქალი შიმშილი უნდა გამოეორათა მოედანზე და გავუყვებოდა. ეს ციტაბა — სიკვდილით დაჯაჯე ეს შემოიღეს როსკიბი ქალის წინააღმდეგ, მოხალეების სპეციულირე კადრი შეიქმნა, რომელსაც დაეკისრა ქალების ყოფა-ჩვევისათვის თვალის დერეგბა. საქირაო იყო უბრალო შემწევა—იგივე სისპიკობაში, რომ ქალი ფეიქოდნე ჩქიულოდყო. უკუევის შემთხვევაში მეძაეს შეარცხვიდნენ საზოგადოების წი-ნაზე — ცემა-ტყუიტი — დაიწვიენ, იმ საზოგადოების, რომელიც ფარულად მის ალგის, სხეულს ყიულობდა, ხოლო აშკარად, „თეიციკალურ ზენების“ თვალსაზრისით სასტიკად კიკებდა მას; ამის შემდეგ აქედებდნენ მეძაეს ქა-

ლაქ-გარეთ; სადაც მას მოელოდა სიმშილით სიკვდილი, მა-გრამ არც სიკვდილის შემდეგ წყალობა დასცდნენ მელი. მეძაე-ქალს არ მახავდენ საერთო სასაღებლზე, მოი-განეით „იანა“ კუბრინის. რა ვიკავებოდა იყო საქირაო იმისათვის, რომ ერთ-ერთი მეძაევი ქალი დასესაღებლობა აშხანავებს „ადამიანებთან“. სამშალო საუკუნეების ინ-ციზიკია უძლური გხვდა ამ სენის-აღმოსაფხვილოთ.

პროსტრუტუცია არა თუ არ ამოიხმებოდა, პირიქით, ის უფრო გავლიერდა. რატომ? იმიტომ, რომ ბრძოლა სწა-რბობდა მხოლოდ შედეგთან, მიზეზი კი ჩრებოდა ხელ-შეუხებელი. მიზეზი, როგორც ვიცი თუ შეუხებელი-სიმშილი, ამაზე არაიენ არ ფიქრობდა. ბრძოლის კეთილად დაგვირგვინებას ხელს უშლიდა სხვა გარემოებაც; სახელ-ღობრ ის წინააღმდეგობა, რომელშიც ვარდებოდა სა-ხელმწიფო პროსტრუტუციის წინააღმდეგ ბრძოლის დროს. ეს მღეომარებობა თანამედროვე ბურჟუაზიული საზოგა-დოებისათვისაც ძალაში რჩება, ერთის მხრივ სახელმწი-ფო ათიარბი პროსტრუტუციის საქირაობის, ხოლო მეორე მხრივ ადვიენს მეძაე - ქალებს. პროსტრუტუცია სფინქსათა ამაზობს ბებელი, რომლის ახსნა - განხანდაღობა ამ ძალუთ იმ საზოგადოებას, რომელიც ადამიანების ჩაგვრაზე ეხ-ყარებოდა.

ამგვარად იმ სასტიკ ზომებში, რომელსაც სახელმწი-ფომ მიმართა პროსტრუტუციასთან ბრძოლის დროს, მუდ-გე ვერ გამოიყო და მეძაეობა დლითი-დღე ვითარდება, ფრთხილად ზღის.

ბურჟუაზიულ წესწყობილებამ უკანასკნელისათვის ზომ საუკეთესოს ყველაზე შექმნა. მან ამ შრივ, შეიძლება ითქვას, თითქმის ნივლეა წინა საუკუნეების გადააქარბა. თანდათანბინდი ნელია ტემპით წირაობებული ფართო მსხე-ბის პროლოტარიახდა, ბურჟუაზიული მეორეინბამ თავის მანქანების წყალობით ერთის ხელის მოსმით, დაკვირვა-წყობით დასაბოლოა. დლითი-დღე ტენიკა — უმუშევრებზე; უკანასკნელი იწვიეს მუშის დაბრადა-ქარხნიბიდან განღიე-ნას, უკეთესა შემთხვევაში შრომის ხელულისა დაცემის. მუშა იძულებულია ცოლ-შვილიც გამოაქრებს ბურის სა-სებრად. ქალის შრომა მუნეაე კაპიტალისტისათვის სასარ-გებლობა; ქალი გამოუცდილი, გამოუმხმებელი, ადვილად თანხმდება ყოველგვარ პრობლემას, ის საუკეთესო საგუ-პოლოტარია საგანია დამქირავეებისათვის და ამიტომ უაზრიაკა - ქარხნების კარება ღიდა მისთვის. აღნიშნულ თვისებებს გამოაკლია აქ უნებელიდ გამოდის კანკუ-რენტის როლიმ მამაკაცის წინააღმდეგ და ხელს უწყობს მისი შრომის ხელულისა უბრალო დაცემას. უკანასკნელი იწ-ვეეს ახალ-ახალ ძაღლის ოჯახებიდან ჩრებზე, მაგრამ ხელ-ლა უკევი იმდენი სამუშაო კაპიტალისტს არა აქვს, რომ ყოვლა დაეამაყილიყოს. რა ჰქვას ქალმბ? როდენის თი-მინოს, ყველაფერს საზღვარი აქვს. ში თვითონ, ში მის პაუი წვილებს. სამუშაო არც მას აქვს, არც ქმარს, ბო-ლოს, რომ დროებით მაინც შეუშრას ბავშვებს (კრმლი იგი გამოდის ბაზარზე „ნა ჩრბოკ ლიბები“ და მაკდურ პროსტრუტუციის ბავშვნი გარდება.

ეს ქმარზე გამოსული ქალი შეიძლება ხელა კიდევ მეუშაობდეს, მაგრამ იმდენთან მცირეა მისი ეკარა, რომ ის მინიმალურ მოთხოვნილებასაც ვიდრე ემპაილიობებს და იძულებულია დრო-გამომწეობით მინიქ მიმართოს პროსტრუტუციის და მით თავის ბიუჯეტი როგორმე გა-მოსაწყობოს.

ამგვარად, როგორც ტყუილი იყო ყოველთვის და ყოველ-გან, პროსტრუტუციის იწვიდა სიღარიბე — უსახლბობა, ყა-ნობა იმ მიკრინობა“ შეხედულობა, რომელიც აშბობს თითქმის არსებულს კონტრენტურ ქალებსა, რომელ-საც სწყუთოდეს პროსტრუტუციის ბრძოლე ჰქუეშვალაობა. პროფ. ტრანსეკვი ეყარება რა ლომპროზოს „თეორიის“ ამტკიცებას, თითქმის პროსტრუტუციის ორგანიზმის ანატო-მიოლო შინძობობა ისეთი იყო, რომ ის წინდაწინ, იმ თა-ვიტეე მიწოდებულ იყო ამ პრობლემისათვის. საინტერ-ესოა ეს ციკლიტი, რატომ ასეთი ანორმალური გამოდით უსათყოფი დაბნეტილულ კლასებიდან? ამაზე ტრანსეკვი პაუუსს ვერ მოგვეცემს, ის მხოლოდ პროსტრუტუციის შე-

სახე იმეორება იმას, რასაც პლატონი მონების შესახებ ამბობდა. პლატონის აზრით ზოგიერთი ადამიანები მონობის თავის იბადებიან. ან კიდევ ვაგვიანდეს ფედოდაზონის მიერ წარმოშობილი თეორია კიდეც „შობდა“ და არა კეთილშობილ სისლზე, რომელითაცამე პირველს უნდა ებატონა. მეორე კი ყმათ ყოფილიყო. ქალის ბუნებაში კრო

სტიტუციის მიზნების ძებნა ეს აბსურდია და ისტორია ამ შეხედულებას აუტყვს წესს ისე, როგორც აუფო მონობას და ფიგურალზმს.

ა. ლ. გვახალაია.

(დაასარული იქნება)

ყოფ. ახალგაზრდა მარქსისტთა განყოფილება

ქოფ. ახ. მარქსისტთა ორგანიზაციები და სა-გაგანო სსხნი

დღეს პარტიის და საბჭოთა ხელისუფლების მთავარი ამოცანაა საგლეხო სესხის განაღდება, სასოფლო - სამეურნეო გადასახადის აკრეფა, და პურის დამზადება. ეს საკითხები მეტად დიდწილად შევიწროვებია, რომელთა სწორ და უნაკლები გადაჭრაზე დამოკიდებულია საბჭოთა ქვეყნის ეკონომიკის განვითარება. პარტიის და ხელისუფლების თვალყურით აქტიურ არის მიპარობლი. ის ამ საქმისათვის განკარგველებლად მუშაობას აწარმოებს. კომკავშირის ორგანიზაციებიც მთავრად მონაწილეობას ეთვლებოდას ზღირაინის მსულ საქათბების არგულე კამპანიების ჩატარებაში. ის ფინხილად სდება პარტიისათად და ხელისუფლებისათად. ამ საქმის ფორმირებ კომკავშირებლად მოწინავე როლზეა და ახალგაზრდული ინტელუხანხით აწარმოებენ ინერგიული მუშაობას.

ამჟამად განსაკუთრებული ყურადღება აქვს მიექცეული სოფლის საწარმოო ძალთა აღორძინების საქმეს. ეს კი მათიზოგენ დიდ ხარჯებას. ამ ხარჯებს სახელმწიფო იღებს თავის მიუღებლადან. მაგრამ ეს არ არის საქმარისი, ამისათვის საჭიროა გლეხების დახმარებაც, რაც უნდა გამოიზარტოს საგლეხო სესხის შეფარება, რომლის გარშემო ტარდება ფართო კამპანია.

ყოფილი ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციები ფართოდ უნდა გამოიხმეორონ ამ კამპანიის ჩატარებას საჭაროვლით. ჩვენს ქვეყნის თითქმის ყველა მხარებში ჩამოყალიბებულია ყოფილ ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციები, რომლებიც დაეკუთვნებიან არაან სოფელში. ამ ორგანიზაციებმა უნდა იზრუნონ საგლეხო სესხის განაღდებაზე, კომკავშირის ორგანიზაციებთან ერთად უნდა შეიქვრენ გლეხობაში და ფართო აგრძელება გასწორონ საგლეხო სესხის შინაშენლობის შესახებ.

მაგრამ ყოფილი ახალგაზრდა მარქსისტთა მუშაობის გაშლა და მისი წაყოფილება დამოკიდებული იმაზე თუ რამდენად არაან ისინი თავითონ რეაქციული საგლეხო სესხის საქმით.

საბჭოთა სოციალ სტრუქტურულულებას კავშირის შთაგრძობამ მიმდინარე წლის 1 თებერვლიდან გამოუშვა საგლეხო სესხი. საგლეხო მუერნობის აუყვებების მხნით, ამ სესხს გლეხის მუერნობისათვის უფალღნ მონაშენებლად აქვს. საბჭოთა მთავრობამ, წინააღმდეგ შეფისა და კაბინეტისტურ ქვეყნების მთავრობისათვის, სოფლის მუერნობას დიდ დახმარებას უწიეს. 1926-27 წელში უშუალედ სოფლის მუერნობაზე მართო სახელმწიფო მიუჯეტლად დახმარება 153 მილიონი მანეთი. მაგრამ სოფლის მუერნობის საქარობება ცნობად იდითი. მიუხედავად იმისა, რომ სახელმწიფო მთელ თავის ძალ - ღონეს ხმარობს იმისათვის, რომ გამოიყოს რაც შეიძლება მტე საშუალეობანი და საქარობის დასაყოფიერებლად, მაშინ ეს საშუალეობანი არ არის საქარობის. ამისათვის საჭიროა ვლ ხომხს დახმარება. მათი ფართო გამოიხმეორობა ამ ფრიად მონაშენლოვან საქმისადმი, რომ საბჭოთა მთავრობამ ყველა ინერგიულიად იზრუნოს სასოფლო მუერნობის განხმტარებისა და განვითარებისათვის.

ს. ს. რ. კ. მუშათა კლასმა მუერნობის განვითარების საქმეში უკვე შეიტანა თვისი სატრწინო წვლილი. 6 მილიონმა კაცმა ხელი მთარეა ინდუსტრიალიზაციის სესხს 200 მილიონი მანეთის ჩაიდენობით. ეხლა რიგი გუნებადებია. გლეხურ მუერნობის განხმტარების სესხმა უნდა შეიქვრეს 100 მილიონი მანეთი, რომელიც მთლიანად მოხმარდება გლეხურ მუერნობის განვითარებას.

რებას. სახელობრი: მიწად-მოწყობას, მელოირაციას, თესლია გაუშვარბესებას, ჯიშინი საქონლის მოშენებას და სხვა. ამასთან ერთად სესხის განაღდებიდან შემოსულ საშუალეობათა მეთიდი ნაწილი შევა მხარებისა და თემების ბიუჯეტში, რაც დაიხარჯება აღლიობრივ სასოფლო-სამეურნეო და კულტურულ საქოირებისათვის: სკოლებს, სავადაყოფებზე და საზოგადოებრივ შენებებებზე. შეკეთებული იქნება წისკილები, შეიძინება მანქანები, მოშენდება ჯიშინი საქონელი და სხვა. მაგრამ არა მარტო მთლიანად გლეხობა მოიგებს ამ სესხიდან, არამედ სესხი დიდ სარგებლობას მიცემს ყოველ სესხის შემხმენელს. ჯერ ერთი ის, რომ სესხის ობლიგაცია შეუძლია იყილოს ყოველმა გლეხმა. სესხის ერთი ობლიგაცია ღირს 10 მან., მაგრამ შეიძლება მეთიხიდი ნაწილის შეტანაც — 2—5 კაციკით. აქედან ვაგაგება, რომ გლეხის მუერნობის განხმტარების სესხის მეთიხიდი ნაწილი შეუძლია იყილოს ღირსმაც. ობლიგაციები ყოველწილურად დარბებული იქნება შემოსავლის ექვსი პროცენტი ე. ი. გლეხი, რომელიც შეიძინა 10 მანეთის ობლიგაციას ყოველ წელურად მიიღებს 60 კაპაკს შემოსავლის. მაგრამ სესხის მთავარი სარგებლობა გამოიხმება მოგებაში. სესხი ვაშდის სამი წლით და ამ ხნის განხმელობაში მოხდება ობლიგაციების გათამაშება ექვსჯერ. ყოველ გათამაშებაში იქნება 55.440 მოგება — 3.500.000 მანეთის ჩაიდენობით. ამრიგად სულ ექვს გათამაშებაში 332.640 მოგება იქნება — 21 მილიონი მანეთის ჩაიდენობით. ყოველ 30 ობლიგაციის მოხდება ერთი მოგება. მოგება განსაზრვოლია: 50, 100, 500 და 1.000 მანეთით. მოგების ინტერესებმა იმაში მდებარეობს, რომ გლეხს შეუძლია მიიღოს ფულში სასოფლო - სამეურნეო მანქანები (რთული ან უბრალო სანიადებელი ტრაქტორი, საღერე, საძვლი, მიწისაგი, ხანნიტი და სხვა). ყოველივე ამას მიიღებს გლეხი როგ ვარემე სახელმწიფო და კომარტურულ სასოფლო-სამეურნეო საქონელიდან შეიღავიან პირობებში. ამევე დროს ის გლეხი, რომელიც მოგებს 50 მანეთს, ამ ფულით შეუძლია მს რაც ვარემე შეიძინოს შეღავიან პირობებში მისთვის საჭირო ძვირფასი მანქანა.

სესხის ობლიგაციები 1929 წლის 1-ლ ივლისიდან მიღებული იქნება მთლიან სასოფლო - სამეურნეო გადასახადის ანგარიშში. ამას კი სოფლად უღირბებს და საშუალეო გლეხობისათვის უღირბის მონაშენლობა აქვს. ამრიგად საგლეხო სესხის განაღდება დიდად მოწყურებს ხელს გლეხურ მოსახლეობის ყოთილდობის ხრდს.

ყოველივე ეს გლეხმა უნდა გაიგოს, უნდა შეიგნოს ის გარემოება, რომ საგლეხო სესხი გააშლიერებს მის მატერიალურ შეისასტელობას. გლეხს უნდა უფხობიან ეს კავებებინათ.

ყოფილი ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციებში გეკითხიებული ახალგაზრდის ამ საქმეში ჩანბა პარტიის და ხელისუფლებისადამ ამოცანის განხრცილებებში დიდ დახმარებას აღმოუჩენს ერთი მხრივ, ხოლო მეორე მხრივ ის უშუალე მონაწილეობას მიიღებს სოციალისტურ მშენებლობის საქმეში. უდავოა ის გარემოება, რომ სათვლად, როგორც სოფლის კულაკები, რომლებიც მტრულად არიან ხელისუფლებისადამ განწყობილნი, ის სხვა ჯურის კონტრ - რევილუციონარული ძალები შემქმნებიან საგლეხო სესხის შინაშენლობის გაბაზრებას და განსაკუთრებით არალეგალურად მომუშავე მარქსისტები, რომელიც ყოველგვარ ცდას უნდა შეერბობონ ყოფილი ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციები. ყოველ ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციებში შემახმობ

ახალგაზრდობა უნდა გამაგრდენ პრაქტიკულ მუშაობაში მოღწევაში სიმალღებზე და აქედან სასტიკი ბრძოლა გამოუტახაონ მეგრეზების გავლენის ქვეშ მოქცეულ გზა-ანტიულ პირებს. აგრეთვე მზრუნველ მონაწილეობა უნდა მიიღონ სასოფლო - სამეურნეო გადასახადის აკრფვის საქმეში. ფართო აგრძელება და ახსნა - განმარტება უნდა მიეცეთ გლეხობაში თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს სასოფლო - სამეურნეო გადასახადის დროულად აკრფვას და სხვა. ამირკადა პარტიისა და ხელისუფლების წინაშე წამოიჭრაო ყოველდღიურ საქმიანობის ცხოვრებაში გასატარებლად ყოველ ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციებში ფართო მონაწილეობა უნდა მიიღონ. გლეხების თაბ ბრძებზე და კრებებზე გამოვიდენ აგრძელებით საგლეხო სესხის, სასოფლო - სამეურნეო გადასახადის და სხვა ამოცანების რეკლავი. ეს ერთი მხრივ დი დადი მუშუყობის ხელს მათი პოლიტიკურად გაწვრთნის საქმე და მეორე მხრივ თავის წყლის შეიტანენ მუშაობა კლასის და შრომითლი გლეხობის ახალი ყოფის აღმშენებლობის საქმეში.

6. გლეხი.

შეშვის პეროლი

ვით აწინდელი, გერ არ მიქა ბრძოლის და წინსვლის ხშიანი ცრა: თვალში ესახვის ყოფნის სტიქია... და გულში კიდევ—სოფლისის ძეგრა... მეც, ვით პეროლი, ვარ ბუკით ხელში და თანამზნარად მოეუფნებო მზენეს, ვარ გამართული ამაყდ წელში და ვითელი გრიგალ-ფაფრენილ დღეებს... მეტყვიან: საით მიემურება, ან რაა ლტოლვის შენი მზინა? მე დიად რიყირავს ვენახსურები. შოგ ყოფნის მზე რომ გამიცივანია... გზა შორია, თუ მოკლედ სავალი, წინ-წინ ეს არის ძნელი საცნობი, მაგრამ ყოფნის თავ-გარდასავალი, თან მიმდევს, როგორც წარსლისი ცოფი... იქნებ მეკის ნებეს კვლავც ბევრს მოვიცნენ თვალწინ იეღვებს ბევრის დაცემა, მაგრამ მე ამ ხვერის მაინც მოვითმენ, და მიმაქებს გული, ვით ანათება... მე შის ქვეშ ყველას ჩამოვასვენებ, რაც ტანჯვა თან მიდევს და სიმძიმელი... მე ყველას ამას მზეს მოვამჩნებ. ვით, შობის შემდეგ, მშობრის ღძლი: რათა ის შემდეგ დღობრისა თუ ის ერთის აღურით ვადგურავს... მეც ვაგშლი მკლავებს და ამ გულს, ღიას, შევლის მოვარებ რა სანაძილოს... გული, ამ გრძობითი მთუროლი ამ თავით, ძალიანად პვეითაქას... მაგრამ მეტყვიან: გზაში ხომ გელის მტერი, ანათავი, მას ხელში ხომ აქვს შხად შნთვის ტყვიისა?.. მომასწარება სელი, მრუჟს, უჩინარი, და სწვდება გულს, ვით ეღვრის კლქტი: გადამბრუნდება, ვით ძინარი, და იდენს ახალ ნაკლბით კიდევ... მე კი, ვით პეროლი, მაქვს ბუკი ხელში და თანამზნარად მოეუფნებო მზენეს: ვარ გამართული ამაყდ წელში და მიესდევ გრიგალ-ფაფრენილ დღეებს...

6. შობიდეითი.

„რეპეა“ და რუსთაველის თეატრი

ხელოვნება კლასიური არის თუ არა? ამ საკითხზე ზოგჯერ მარქსისტული დიაბანიჭენ ვერ იძლევა სწორი პასუხის. შეკდომის უშვარესეს წყარო ის გარმოვანა, რომ ერთმანეთში ურევან ხელოვნების რაობას, შინაარსს, ფორმას, მიმართულებას და საშუალებას. სულ ადგილად შეიძლება და ასეც არის სინამდვილეში ფორმა, საშუალებო საშუალებანი ერთგვარი, ხოლო თვით ხელოვნების სესვასაგვეყარო. რეალიზმის ფორმებში შევიძლიათ, ვაშალით როგორც ბუკრეუხიული ხელოვნება, აგრეთვე პროლეტარულიც: აი ეს საერთო ფორმა, საერთო საშუალებო საშუალებანი შესაძლებლად ჰქვინან, რომ ერთი კლასის ხელოვნებიდან ბევრი რამ მიიღოს მეორე კლასსაც. აილენ მაგალითად რუსთაველი. კლასიურია ის? რა თქმა უნდა: ძველი ქართული არისტოკრატია აი ენის მუნებაში შიგ. ენისც მოპყვედს მეფეთათვის, სულნი მათნი ცათა პიზიან“, ბევრი ასეთი და სხვა აზრი რეპეციონური და შევარამულია. მიუხედავად ამისა მუშა ხალხის წიგნთ საცავში რუსთაველს საბატო ადგილი ეკუთვნის, რადგანაც ის თავისი ფორმით, ენის სიღამაშით, ხატებით და საერთოდ სამხატვრო საშუალებებითი მუშა ხალხის ესტეტურად აღმზრდელი და განმავითარებელია. ყოველი კლასი თავის საკუთარ ხელოვნებას ჰქვინს. პოლიტიკური გაბატონებული კლასის ხელოვნებას პირველი ადგილი აქვს დათმობილი. ყოველი ეპოქის ხელოვნება გამოხატავლია იმ კლასის მუნებების და მიწრაფების, რომელიც ამ ეპოქის სათავეში დაუყვებინა ისტორიის ჩახახის ტრიალს. ჰეგელავს ერთი რომელიც კლასი ბატონობას. მის აღავს იქნერ მეორე კლასი. ძველი ხელოვნებად ჰკავრავს თავის უძობატუნებას და იმის აღავს თანდათან ჰკავრავს ახალი ხელოვნება. ძველის განადგურებიდან ახლის დამყარებამდე მთელი მანძილი, მთელი ხანა როგორც სოციალური ურთიერი თაობაში, აგრეთვე ხელოვნებაშიაც ძველი რეჟიმი (დინერა, მაგრამ გეჟეჟ ჩვენ დამთავრებული ახალი? არა, ჩვენ გეჟეჟს განსაცვიფრებელი შენება ახალისა, რომლითაც მხოლოდ შემდეგი თაობანი დატკებინან. სხეანიზად ყოვლად შეუძლებელია: ახალი საზოგადოებრივი ურთიერთობა ხომ თხის ქანდაცება არ არის, რომ წინდაწინვე დაამზადო. შემდეგ ძველს ხელი ჰჭრა, გადაავლო და იმის აღავს დასაკვებო. ძველი ხელოვნებიდან ახალი ხელოვნების დამკვიდრებამდე მთელი ხანა, როდესაც ძველი აღარავის აქმა ყოფილებს, ახალი კი არსად არის. ასეთი იყო და არის ყოველთვის გარდამავალი ხანა, რომელიც დიდ შრომასა და ინერგობს მხოტრავს; ბევრჯერ უნაყოფივე დაამზადო. შემდეგ ძველს ხელი კლასიტიური გაჯანებით ჰქვინს ახალ ხელოვნებას. ვისაც შეუძლია აღმშენებლობის ნეტარება შეიგრძინოს, მისთვის გარდამავალი ხანა დიდადა ყველა თავისი შეტლემობითა და უკიდურესობით. ვინც მხოლოდ ჩამოყალიბებულს ქვერტაში ჰპობს ნეტარებას. მისთვის გარდამავალი ხანა უფერულია. ავილით ჩვენს რუსებოლავ: განსაცვიფრებელი, ქართლხალივით მოვარდნილი მუშაობაა გახალხებული სიზოგადოებრივი ფორმებზე. ასეთივე ჩქარი მუშაობა სწარბიებას კულტურულ ფორმებზე. შესაძლებელია ხელოვნების დღობაში ასემა მუშაობამ არც ერთი შესანიშნავი ძველი არ მოგვეყვას, მაგრამ ის უსათაოდ მოგვეყვას იმას, რაც თავი და თავია: ახალ ხელოვნებას. საზოგადოების უმრავლესობაში არ შეუძლია ესტეტურად განსჭვირება იმისი, რაც მომავალში იქნება, მას

დღევანდელ უნდა ესტეტიკურად დატკობა ახალით და ამიტომ ის ნებისყოფის, უწყალოდ. ამ მხრით განსაკუთრებით მძიმე ელემენტარობაში თვარტი. აქ თავს იყრის ერთად სახიერდება ხელოვნება თითქმის ყველა დარგი, ამიტომ ნაკლებ უფრო მეტია, უწყალოდ მკვრივად. „თვარტი ჩამოქვეითდა, თავის დანიშნულება ვეღარ ემსახურება, კრჩხის განიცდის“, — აი რა იმის ყველგან თვარტი მიხარია.

რა ჰქვან რეგისორმა, რა ჰქვან მსახიობებმა?

როგორ მასალასაც მისცენ. ისეთი ხელოვნება; და-გისურვებენ.

ამის საუკეთესო მაგალითი განსაზღვრავს რუსთაველის თვარტი „რევუვა“, რომელსაც იმდენი ხალხი აწყდებოდა, რომ ზოგჯერ მილიციის კი ვეღარ აძერგებს.

როდესაც რეგისორმა და მსახიობებმა იშოვეს შესაფერისი მასალი, მათ საუცხოოდ დამატკიცეს, იოსი მოცემა და რისი შექმნაც შეუძლია. რეგისორი ანტიეტლი, მსახიობი გამრეყალი და ყველა მსახიობები ერთმანეთს ეჯიბრებიან იმ დღიად მიღწევის შექმნაში, როდესაც მსახიობი და მსურველი აღარ არსებობს და ყველა შემოხილია ერთი და იმავე განცოთი.

მეისს შინაარსი მარტვი და რამოდენიმედ აღებულა თანამედროვე ცხოვრებიდან. ვაჟანსანა „ავრორა“ ილაშქრება პეტროგრადზე (რობითითი მთავრობის ჩამოშავდება. მისი კაბიტანის იუჯანში ფსიხოლოგიური რეცეპა: ზოგი რევილიუციისა და მატრისებს ემხრობა და იბძვის რევილიუციის განსამარჯვებლად; სხვები კონტრ-რევილიუციის ემხრობა და ცდილობენ, რევილიუციის ძირი გამოუთხარონ; ზოგი კი — არც აქვთ, არც იქითა.

ერთის მხრივ თქვენ უფროები მატრისებს, იმით ეცილებიყოს, საერთო მზირობებს, იხუნჯობას, სიცილ-ხარხარს უსწრთ. უკვირდებით იმთა რევილიუციონერ გატკეპას, აღფრთოვანებას, გაქანებას, საერთო ნებისყოფას, ცეცხლს.

მეორეს მხრით თქვენს თვალწინ იშლება რუსის ანტიეტლიუტურ „ავრორა“ კაბიტანი ზურსუნევის იუჯიბი და მისი ფსიხოლოგიური რეცეპა რევილიუციის შიგ შეტრიალში. შერსუნევი და მისი უფროსი ქალი ტატიანა რევილიუციის მხარეზე გადადიან. იფიცური თონმსურებ და ზოცმანი შეაჩი ფარულად ცდილობენ რევილიუციის დასაბრუნებას. უმცროსი ქალი ქსენია რევილიუციის არ ემხრობა ძველსაც არ ეხალატება, რადგანაც კარგად ჰხედავს, რომ ძველი განწირულია და ფუტსავატ ცხოვრებაში იქებს სიამონებასა და გართობას.

გადაღიეთ ახლა თამაშსა და დიდებზე.

კაბიტანი ზურსუნევის პიროვნებას ავაკი ხორავა განსაცდევრებელი ხელოვნებით ანახიერებს; ის კი არ თამაშობს, არამედ განიცდის ბერსუნეს. მხატვრული ზომიერება, არაფითარი თუნდაც ოდნავი, სიკრებე მიხერა-მიხერავაში, დაბარავში, მოპყრებაში, ტონში, სრული მხატვრული სინამდვილე, — აი რა ახასიათებს ამ ნიჭიერ მსახიობს.

ავაკი ვსაძებს როლი პატარა არის, მეგრამ იმ იშვიათის ხელოვნებით ჰვახვას პროფუკატორის ტიპის ყოველ ნაკვეთს. სახე, მოძრა, ვაშხუხედა, მიხერა-მიხერა, კილო, დაბარაკი. ტანისა და თავის დაქერა, მოპყრება, სიარული — ყველგან და ყოველსფერში ჩაქყოლილია პროფუკატორის ბუნება და ხასიათი.

ფონ-შტაუბე ძველი რეჟიმის ოფიცერია, რომელსაც ეხიზობება ხალხის სურნი და სძულს ყოველივე მუშური, გლეხური. რევილიუციის ჰანაში მის ხელმძღვანელებში აქვს ჩაქყოლილი და თითქმის განზე დგას, ნამდვილად კი სულ იმას ცილობს, რომ შესაფერ მონმენტრში რევილიუციის მხიგელი ჩასკაც ზურგიდან.

დავითაშვილმა მხატვრული სურათი მოგვცა ამ ტიპის თავისი ლაშანი და მოხუნდილო თამაშით. მხოლოდ მისი შტაუბე ზედმეტად ნერვიულობს. ასეთი ვაგება ამ ტიპისა, ვინაშე, პრისედ არ გამოდინარებობს.

მეტად მაუსხვებში როლი აქვს დაქსრებული უშან-გი ჩხვიძის — მატროსი ვიღინი. ახალგაზრდა მატროსი ბოლშევიკია — მტკიცე ვით ყოვლიდ, გრტაცებული აღფრთოვანებული, წმინდა, სპეტაკი, ყოველ პატრონისა, შტუკავებული მებრძოლი კეთილი, მეგრამ ამავე დროს შეუბრალებელი, რომელიც ვადაშლასავს თავისი ბრძოლის გზაზე ყველაფერს და ყოველივს. მან არ იცის ნილობა და დაზოგვა, როდესაც საქმე რევილიუციის გამარჯვებას შეეხება, ის ცეცხლია, რომელიც რევილიუციის გზაზე ყოველისფერს ვადაშლავს, მშვიდი და თავნებანი ჩვეულებრივ პირობებში.

ჩვიდმე უსათოფდ სძლია დიდი სიმწილე და გამარჯვებული გამოვიდა. ხოლო აღავალავ მთლიანობას ოდნავ არუფევიდა, სიყვარული გამომეკვიანებას სცენაში ეს ტრატანასთან მეტი სითბო, გრანდოზია მეტი გამოაშუქება საქირა.

თამარა ქაქვიავაც ტრატანას როლში მკერათალი იყო, რაც უნდა მიეწოდოს იმის ავადმყოფობა. დავითაშვილის ქალი ბერსუნევის ცოლის პატარა როლში სწორით შესაფერისი იყო.

საუცხოვო ზომამეკვიანებას სტრუგენს ნ. მესხიშვილის თამაში. თუ კარმინსტაში მისი ქართული მოიკოპტება; ეს ნაკლი ვაჰკია ასე მალე და მსახიობის თამაში სცენაზე არული სინამდვილეა, თვით ცხოვრებიდან ამოდებული. ყოველ მის სტეკაში: მიხერა-მიხერაში, თავის აქნევაში, ხელმძღვანელობაში, ტანის რბივაში მთელი სიტუცხლება, თავაშეხლება, დიდი ტრემპრანტრი.

ფიჭოქობა, რაც ყოლის ქსენის დასურათებაში მსახიობმა ცოტა მეტი სინაზე რომ შეიტანას მისი ქსენია უკეთესი გამოვა.

სცენაზე იყო ერთი დიდი მსახიობი, რომელმაც სასწული მოხაინდა. დარბაზის უმარჯვლესობა შეადგენდა ისეთი ხალხი, რომელიც ბოლშევიკებში არ ირჩებოდა. მითუხედავად ამისა მეოთხე მოქმედებაში იყ ვაიტაცეს ეს ხალხი, რომ დაქიმული ნერვებში ყოველ ერთად მიიწვედა „ავრორაზე“, რომ იარალით ხელში ებოძათა მატროსიტთან ერთად ბოლშევიკებში, გასამარჯვებლად.

მეოთხე მოქმედება თავისი ადღებთ იშვიათი გამარჯვებაა, რომელსაც მსურველს ვიწყუნება თამაში სცენაზე სინამდვილეს ჰხედავს და თვითონ შეიქრება ამ სინამდვილეში სამოქმედოდ.

ვინ არის ეს დიდი მსახიობი?

მასა.

მასსილობი სცენეში მატრისებობა, მათი მუშაობა, იხუნჯობა, შეტკევა, გატაკება, რევილიუციონური სულისკვეთება, საერთო ნებისყოფა, სიმკაცრე და აღფრთოვანება პეტროგრადზე ვალაშქრების წამს ისეთის მხატვრულის სიყვებით იყო ვადმოცებული, რომ თვით სინამდვილეს არ ჩამოუვარდებოდა თავისი სილიაით. წითელი დროშის დანახეზე დარბაზის აღფრთოვანებამ უმაღლეს წერტილს მიაღწია და მაშინ მოხდა სასწაული: წითელი დროშა იწამეს იმათაც კი, რომელსაც ეს დროშა სძულს.

ეს არის თანამედროვე თეატრალური ხელოვნების უდიდესი გამარჯვება.

იყო დღევანდელი, პატარა-პატარა ნაკლი, მეგრამ ვანა ღირს მათზე შეჩერება ასეთი გამარჯვების შემოდგო?

ივ. გამარიათი.

სარკაშაქორი კრულინი.